

കുടുംബക്കാർ അവർക്ക് അയച്ചുകൊടുക്കും. കുട്ടികൾക്കു അവരവരുടെ വീടുകളിൽ എത്ര സുഖമുണ്ടോ അപ്രകാരമെല്ലാം ഇവിടേയും ഉണ്ടായിരിക്കും. ഒന്നിനും സ്വാതന്ത്ര്യമായി തോന്നിയവാസം കാണിപ്പാൻ പാടില്ല. ഇന്നിന്ന മണിക്കൂറുകളിൽ ഇന്നിന്ന പ്രവൃത്തികൾ ചെയ്യേണമെന്ന് ഒരു നിശ്ചയമുണ്ടായിരിക്കും. ആകൂട്ടത്തിൽ കറച്ചുനേരം കളിക്കാനും അവസരം കൊടുക്കും. ദേഹം നന്നായി ദൃഢഗാത്രനാക്കിത്തീർപ്പാൻ പലേവിധമായ വ്യായാമങ്ങളും ചെയ്യിപ്പിക്കും. ഈശ്വരവിശ്വാസം വരുത്തേണ്ടതിന്നു മതസംബന്ധമായ പ്രസംഗം ദിവസേന ഉണ്ടായിരിക്കും. മാത്രം കിടക്കുമ്പോഴും പലപ്പോഴും ഏഴനീലൂമ്പോഴും ദൈവത്തെ പ്രാർത്ഥിക്കണം. സത്യം വിട്ടു നടക്കുകയോ വല്ല വഷളതപ്പണ്ടിലും മനസ്സുവെക്കുകയോ ചെയ്താൽ അതിന്നു കഠിനമായി ശിക്ഷയുണ്ട്. ഇങ്ങിനെ മൂന്നുനാലു വയസ്സു മുതൽക്കു അതാതു ദിവസങ്ങളിലെ പ്രവൃത്തികൾ നിശ്ചയപ്രകാരം ഉള്ള സമയങ്ങളിൽ ചെയ്യിപ്പിച്ചു ശീലിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടു പ്രായമുതിരുമ്പോഴെക്കു എല്ലാവരിനും ഒരു കൃത്യവും ചെയ്യിപ്പും സാധ്യമായിത്തീരും. എത്ര മനുഷ്യലിംഗം ദിവസേനാൽ തന്റെ ജീവദശയിൽ ആചരിക്കേണ്ടുന്ന സന്മാർദ്ദോപദേശങ്ങളെ മേൽക്കുമേലായി ഉപദേശിച്ചു ശീലിപ്പിക്കുന്നതുകൊണ്ടു കുറച്ചെങ്കിലും ഒരു ഗുണം സിദ്ധിക്കാതെ പോകുന്നതല്ല. അധികകാലം ഒരു മക്കടം കരിക്കല്ലിന്മേൽ വെച്ചാൽ

അവിടെ കഴിഞ്ഞുപോകുന്നത് നമുക്കു ദൃഷ്ടാന്തമാണല്ലോ. ഞായറാഴ്ചദിവസം എത്ര മറ്റാളും പങ്കിടുക പോകാതിരിക്കുകയില്ല. അവിടെവെച്ചു അതിവിചാണായ പാതിരിമാർ മനുഷ്യൻ തന്റെ ജീവകാലം ഉപയോഗപ്പെടുത്തേണ്ടുന്ന സമ്പ്രദായങ്ങളും ദൈവവിശ്വാസത്തിനുള്ള ഗുണങ്ങളും മറ്റു സമാമായ അനേക ഉപദേശങ്ങളും അതിഭംഗിയായി പ്രസംഗിക്കുന്നത് എല്ലാ ഞായറാഴ്ചകളിലും കേൾപ്പോൾ എത്ര ദൃഷ്ടന്റേയും മനസ്സ് അലിയാതെ ഇരിക്കുകയില്ല. ബിലാത്തിയിൽ സ്കൂൾ ഏതെന്നു മറ്റൊരു പേരായി ഒരു പാതിരി ഉണ്ടായിരുന്നുപോൽ. അദ്ദേഹം മരിച്ചിട്ട് അധികം കാലമായിട്ടില്ല. അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രസംഗം കേട്ടാൽ കല്പിക്കി അലിയുമെന്നാണ് ആ സ്റ്റേഫീതൻ പറഞ്ഞത്. ആ വക പ്രസംഗങ്ങൾ കേൾക്കുകയും സ്കൂളുകളിൽ പഠിപ്പും എല്ലാംകൂടി ഒരുത്തന്റെ ബുദ്ധിയിലും വകപതയും ഉണ്ടാകാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിൽ അതവന്റെ ജന്മദോഷമെന്നു മാത്രമേ പറയാൻ ഉള്ളൂ. കുറച്ചുകഴിച്ചിലുള്ളവരുടെ കട്ടികൾ സ്കൂൾ വിട്ടാൽ ചേക പരിജ്ഞാനം വരുത്തേണ്ടതിന്നു തക്കതായ സമീകരണങ്ങളും കേൾക്കേണ്ടതിന്നു അയക്കുന്നുണ്ടത്രെ. ഇഹലോകത്തെ ബാലന്റെ വിദ്യാഭ്യാസമെല്ലാം കഴിഞ്ഞു പോകുന്നതിൽ പ്രവേശിക്കുമ്പോൾ കുറഞ്ഞെന്നു പൂർവ്വസൂചന ഉള്ളവർ എല്ലാം സത്സപരോവികളായും ഉന്നതസ്ഥാനമായും ഇരിപ്പാൻ അധിക കാരണം ഉള്ളതാണ്.

മതാമരായും ഈ സമ്പ്രദായത്തിൽ വളരെ നിയമം
യോടെ വിദ്യാഭ്യാസം ചെയ്യുന്നതിന്നുപുറമെ അവ
ർ വിവാഹാനന്തരം ത്രൈശ്വര്യം ചെയ്യേണ്ടതിന്നു
വേണ്ടത്തക്കതും ബാലപരിപാലനത്തിന്നു വേണ്ടത്തക്ക
തും ആയ എല്ലാ അറിവുകളും ഉണ്ടാക്കിക്കൊടുക്കും.
ഒരു വെള്ളക്കാരൻ വിവാഹാനന്തരം ഗൃഹകൃത്യങ്ങൾ
ഇന്നതാണെന്നു നോക്കേണ്ടുന്ന ആവശ്യംകൂടി ഉണ്ടാക
യില്ല. സകലം തന്റെ ഭാര്യ കഴിക്കും. ദ്രവ്യമുള്ളവ
രാണെങ്കിൽ എല്ലാ പ്രവൃത്തികളും ഭൂതന്മാരെക്കൊണ്ടു
ചെയ്യിച്ച് അരാകാരം നോക്കിക്കൊള്ളും. ഉപായക്കര
രാണെങ്കിൽ സർപ്പവും ഭാര്യക്കു വശം. ഈവക ഗുണ
ങ്ങളാണ് ഇംഗ്ലീഷുകാരുടെ സമ്പ്രദായത്തിലുള്ള വിദ്യാ
ഭ്യാസംകൊണ്ടു അവരുടെ സ്ത്രീകൾക്കു സിദ്ധിക്കുന്നത്.
ഇതുകൊണ്ട് ഇംഗ്ലീഷുകാർക്കു ഒരു വിശേഷവിധിയും
കണ്ടില്ല. ഇംഗ്ലീഷുസമ്പ്രദായങ്ങൾ അതിശയംതന്നെ
യാണ്. അതു നമ്മുടെ കൂട്ടർക്കു അത്ര ആവശ്യമായി
ട്ടു തോന്നീട്ടും ഇല്ല. നമ്മുടെ ഇടയിൽ അനവധി പു
രുഷന്മാർ ഇപ്പോൾ ഇംഗ്ലീഷു പഠിച്ചിട്ടുണ്ടല്ലോ. അ
വർ എന്തുദ്ദേശത്തിനേലാണ് അതിന്നു പഠിച്ചിട്ടു
ത്. ഇംഗ്ലീഷുകാർ പഠിച്ച് അതിലുള്ള വിശേഷഗു
ണങ്ങൾ വായിച്ചു ജ്ഞാനസ്ഥനാകേണ്ടതിന്നോ അ
തോ സർക്കാരുദ്യോഗം കിട്ടേണ്ടതിന്നോ. പുരുഷന്മാരു
ടെ സ്ഥിതിതന്നെ ഇത്ര കമ്പിളി ആയിരിക്കു സ്ത്രീകളു
ടെ ഇംഗ്ലീഷുകാർ പഠിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നതിനുള്ള ശ്രമം അതി

ലും ചിപ്പമോവാനല്ലെ വാടുള്ളു. നമ്മുടെ പാഠങ്ങൾക്കിടയിൽ ഉണ്ടായിട്ടുള്ള വിദ്യാഭ്യാസത്തെ എന്താണ്. നമ്മുടെ ആൺകുട്ടികളെപ്പോലെ നായ, പൂച്ച, കുറുക്കൻ എന്നിങ്ങനെ ആദ്യപാഠപുസ്തകം നോക്കി പഠിപ്പാൻ തുടങ്ങി ഭാഷാപരിജ്ഞാനം സാമാന്യം വരുത്തി എന്നല്ലാതെ മതാമതാർക്കു സിദ്ധിച്ചുവരുന്ന സഭാവിഷയം പ്രസംഗങ്ങൾ കേൾക്കുന്നതിന്നു താല്പര്യമില്ല. വർത്തമാനക്കടലാസ്സുകൾ ധാരാളം വായിച്ചു ഇപ്പോഴത്തെ പ്രധാനമന്ത്രി ആരാണെന്നും ബിലാത്തിയിലുള്ള യോഗ്യന്മാർ ആരെല്ലാമാണെന്നും മറ്റും അറിയുന്നു. ആചാര്യനും ഇന്നപ്രകാരമാണ് ഉണ്ടാക്കേണ്ടത് എന്നും അറിയുമായിരിക്കാം. ഇംഗ്ലീഷുപുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചു ചെള്ളിക്കാരുടെ സമ്പ്രദായങ്ങളിൽ താല്പര്യവും ജനിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കാം. നമ്മുടെ തറവാട്ടുസമ്പ്രദായങ്ങൾക്ക് ഇവയെല്ലാംകൊണ്ടു യാതൊരു പ്രയോജനവും ഞാൻ നോക്കിട്ടു കാണുന്നില്ല. രാവിനെ ചായയും റൊട്ടിയും അവർക്കു കൂടാതെ കഴിക്കയില്ല. നമുക്കു വെള്ളക്കുഞ്ഞിയും നെയ്യും അല്ലെ നട്ടപ്പ്. കുപ്പിപ്പാത്രങ്ങളെല്ലാതെ അവർക്കു പിടിക്കയില്ല. നമുക്കു കിണ്ണവും കിണ്ടിയുമാല്ല പരിമാറാത്തിനുള്ളത്. അവർക്ക് നോം വെളിച്ചമാവുന്നതു രാവിലെ പത്തുമണിക്കായിരിക്കും. നമ്മുടെ മട്ടിന് അതിലകത്ത് അടിച്ചതളി മുതലായ ഗൃഹകൃത്യങ്ങൾ എല്ലാം കഴിയണം. ചാണകം കൈകൊണ്ടു തൊടാൻപോലും അവർ മടി

ക്കേ. നമുക്ക് നിവര മെഴുകാൻ അതു കൂടാതെ കഴിക
യുമില്ല. സോപ്പുകൂടാതെ അവൾക്ക് കുളിപ്പാൻ പ്രയത്നം
സമായിരിക്കും. നമുക്ക് ഇങ്ങനെയും വാക്കയും മാത്രമെ
സാധിക്കൂ. പാങ്ങോടിക്കൂട്ടിയുടെ ഹിതംപോലെയാവേ
ണമെങ്കിൽ കിടപ്പിന്ന് അറ ഒന്നു ചേരെ വേണം. എ
ഴുതാൻ ഒരു അറ. പിന്നെ വാ മിപ്പാൻ ഒരു അറ. സം
സാരിപ്പാൻ ഒരു അറ. ഉടുപ്പുകൾ വെപ്പാൻ ഒരു അറ.
ഇങ്ങിനെ അനവധി അറകൾ അവൾ ഒരുത്തിയുടെ ഉ
പയോഗത്തിന്നുതന്നെ ചേർന്നിരിക്കും. അപ്പോൾ ഇനി
ഒന്നാമത് ശ്രമിക്കുന്നത് പൂർപ്പിന്നിക്ക് കുറു താക്കു
നാണല്ലോ. ഇങ്ങിനെ ഭാരമേറിയ എണ്ണിടാക്കു
ത്തുകയിൽ പലേ ദിവസങ്ങളും നിവൃത്തിക്കേണ്ടതു
ണ്ടാവും. ഇതെല്ലാം നിവൃത്തിച്ചു കൊണ്ടുവന്ന് കടി
വെച്ചു പൂജിച്ച സന്തോഷപ്പെടുത്താൻ എന്നാൽ അ
സാധ്യമാണ്. ഞാൻ ഈ പാഞ്ഞതെല്ലാം പാങ്ങോ
ടിക്കൂട്ടിയെ കണ്ടു കാണുകൊണ്ടു ശകാരിക്കുകയാണെന്ന്
അമ്മക്കു തോന്നരുത്. അവൾ കുട്ടിയിൽ എത്ര അനി
കലം ഉള്ള ഒരു കുട്ടിയായിരുന്നു. ചെളിക്കാൻ തേച്ചു
പാണ്ടുപിടിക്കുക എന്ന പഴഞ്ചൊല്ലുപോലെ ഒരു ഇം
ഗ്ലീഷുഭാഷാവിദഗ്ദ്ധനായ ഇത്ര വാക്കുകൾക്കിടയിൽ വിചാ
രിക്കുമ്പോൾ കഷ്ടം തോന്നുന്നു. എന്റെ കാര്യം ഇരി
ക്കട്ടെ. അവൾക്ക് ഈ ജന്മത്തിൽ ഭരതസുഖത്തോടു
കൂടി ഇരിപ്പാൻ സാധിക്കുമെന്ന അമ്മ വിചാരിക്കുന്നു
ണ്ടോ. അവൾക്ക് ഇതേവരെ ഉണ്ടായ പഠിപ്പുകളെ

ല്ലാം വെള്ളക്കാരെ പുകഴ്ത്തിട്ടും മാറ്റം ഉള്ള പുസ്തകങ്ങളിൽനിന്നുകൊണ്ടു തന്റെ ഭർത്താവ് ആവക പുസ്തകങ്ങളിൽ വണ്ണിച്ചിട്ടുള്ള ഗുണങ്ങളോടുകൂടിയ ഒരു ഒരു വെള്ളക്കാരൻ ആയാൽ മാത്രമേ ഹിതപോലെ ആകയുള്ളൂ. ഇംഗ്ലീഷുപുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ച് എല്ലാ സുഖങ്ങളും രസങ്ങളും ഇംഗ്ലീഷുസമ്പ്രദായത്തിലാണ് അവർ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുള്ളത്. നമ്മുടെ സംഘം വിട്ടുവെള്ളക്കാരരുടെ സംഘത്തിൽ ചേരാൻ ഒന്നാമതു നോം സമ്മതിക്കുകയില്ല. ഇനി അത് കേൾക്കാതെ ചെന്നാൽ അവർ ചേക്കാനും പ്രയാസമാണ്. അവരുടെ സമവയസ്തുകളോടുകൂടി വിനോദിപ്പാൻ അവർക്കു അസാധ്യമായിത്തീർന്നു. ഇങ്ങിനെ മനോരാജ്യം ഒന്ന്, അന്യരും മറ്റൊന്നും എന്നായിവന്നാൽ മനസ്സിനു സുഖം എന്താണ്. പരവും നല്ലൊരു കൂട്ടി! ഒരു പ്രയോജനവും ഇല്ലാതെ ആയിത്തീർന്നു. അതെല്ലാം അവരുടെ യോഗപോലെ വരട്ടെ. എന്നെ ഇമ്പിൾമാരെ ആക്കാൻ അമ്മക്കു മോഹം ഒരുനാളും ഇല്ലല്ലോ. അച്ഛനോടു തരപോലെ പറഞ്ഞത് ഈ ആലോചന വേണ്ടത്തരതാണെന്നു മനസ്സിലാക്കണം. ഇനി എല്ലാം അമ്മയുടെ മനസ്സുപോലെ. ഞാൻ റിങ്ങർ മണ്ടാളും എന്തു പറഞ്ഞാലും അതുപ്രകാരം നടക്കുന്നതല്ലാതെ തട്ടിനടക്കു ഈ ജന്മത്തിൽ ഉണ്ടാവുന്നതല്ല.

പണ്ടു്ഗുമനോന്റെ മേൽപറഞ്ഞ ആക്ഷേപങ്ങൾ കേട്ടു മാതാവ് അല്പനേരം സ്വസ്ഥയായി ഇരു

ന്നു. പിന്നെ പടിഞ്ഞാറ് തിരിഞ്ഞുനോക്കുമ്പോൾ ചാ
രപടിയുടെ അഴിത്തട്ടിൽ കൂടി ചന്ദ്രകിരണം അകത്തേ
ക്കു വന്നതായി കണ്ടു. ഇട്ടിച്ചിരിയുമായ — “അല്ല നേരം
പാതിരുകഴിഞ്ഞുവോ.

അപ്പക്കുട്ടന്റെ മന്നത്തങ്ങൾ കേട്ടിയന്നിട്ടു നേരം
പോയ്ക്കു അറിഞ്ഞില്ല. എന്റെ മകൻ ഇങ്ങിനെ ഉറ
ക്കൊഴിച്ചാൽ എന്തെങ്കിലും ദീനം പിടിക്കും. വേഗം
പോയി കിടന്നുറങ്ങിക്കൊള്ളൂ.”

അമ്മ പറഞ്ഞതു കേട്ട് പഞ്ചശ്ശമേനോൻ ചാരുപ
ടിയിൽ നിന്നു എഴുന്നീറ്റു വാലിയക്കാരനെ വിളിച്ച്
വെളിച്ചം കൊണ്ടുവരുവാൻ പറഞ്ഞു. അവൻ വന്നു
ചങ്ങലവട്ട കൂട്ടത്തിൽ മുങ്ങിപ്പിടിച്ചു നടന്നുതുടങ്ങി.
താനും പിന്നാലെ പോയി, പത്തായപ്പാരുടെ മുക
ളിൽ കയറി കിടന്നു. ഇട്ടിച്ചിരിയുമായെ അടുത്തു
തന്റെ മകനെക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടിക്കു സംബന്ധം
തുടങ്ങിക്കേണം എന്നു തന്നെ ആയിരുന്നു മനോരാജ്യം.
മകൻ പറഞ്ഞതു ഏറ്റവും കേട്ടതിന്നു ശേഷം മുമ്പു ഉ
ണ്ടായിരുന്ന മോഹം തീരെ നശിച്ചുപോയി. താനും ഉ
ടനെ അറയിൽ പോയി വാതിൽ അടച്ചു കിടന്നു.

പതിനൊന്നാം അദ്ധ്യായം.

പാങ്ങോടിക്കുട്ടിയുടെ പശ്ചാത്താപം

മുമ്പത്തെ അദ്ധ്യായത്തിൽ പ്രസ്താവിച്ചപ്രകാരം പങ്ങോടീമോവനും അമ്മയും കൂടി പുറത്തുതെരുവുപാതയിൽ ഇരുന്ന് സംസാരിക്കുന്ന സമയം അമ്മയ്ക്കു അറയുടെ വാതിലിന്റെ പിന്നിൽ നിന്നിരുന്നു. എന്നോ വല്ല സ്വകാര്യകാര്യം ആലോചിക്കുന്നതായിരിക്കും എന്നു വിചാരിച്ച് അദ്ദേഹം അമ്മയ്ക്കു പോയി കിടന്നു. പിന്നെ കല്യാണം എന്നും മറ്റും ചിലതു കേട്ടപ്പോൾ തനിക്കു കേൾപ്പാൻ പാടില്ലാത്ത കാര്യമോ ചന്ദനം ഇല്ലെന്നു മനസ്സിലായി. മെല്ലെ വന്നു വാതിലിന്റെ പിന്നിൽ തന്നെ നിന്നു. പാങ്ങോടിക്കുട്ടിയെ കണ്ടിച്ച് ജ്യേഷ്ഠൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം തനിക്കു ബഹുമാനമായി. അതിന്നു തക്കതായ കാരണവും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. കഴിഞ്ഞ തിരുവോണദിവസം ഉച്ചതിരിഞ്ഞ് അമ്മയ്ക്കും അമ്മക്കുട്ടിയും വേറെ ഭരണമുണ്ടു സമീപം കൂടി പാങ്ങോടിക്കുട്ടിയുടെ വീട്ടിൽ ചെന്നു. അപ്പോൾ മൂത്തുണ്ടി അമ്മ തെക്കിനിത്തലത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതിനാൽ എല്ലാവരും കൂടി അവിടെ ഇരുന്നു മുറുകി കര നേരം മാരോ നേരംപോക്കു പറഞ്ഞിരുന്നു. പിന്നെ അമ്മയ്ക്കു വീടു കണ്ടു കൊടുക്കു കാരണമെന്നു മൂക്കുണ്ടി അ

മ്മ ആവശ്യപ്പെട്ടു. കണിയിവസം ആകുകൊണ്ടു എല്ലാ വർഷം ഒരു ഉത്സവം തോന്നി. അമ്മാളുവിന്റെ കൈ കൊട്ടിക്കളിയും പാട്ടും കാണാനും കേൾക്കാനും ബഹു സുഖമുള്ള സമ്പ്രദായമാണ്. കളിക്കാവട്ടെ പാട്ടിനാവട്ടെ ഗോഷ്ടികൾ യാതൊന്നും ഇല്ല. ശബ്ദം കയ്യിൽനാദം പോലെ ബഹുകണ്ഠാനന്ദം ഉള്ളതാണ്. രണ്ടുനാഴികനേരം എല്ലാവരും തെക്കിനിത്തളത്തിൽ നിന്നു കൈ കൊട്ടി പാടിക്കളിച്ചു. അതെല്ലാം കഴിഞ്ഞ് പുറപ്പാടായപ്പോൾ പാങ്ങോടിക്കൂട്ടിയെ അന്വേഷിച്ചു. മറുഭാഗം കളി കണ്ടെന്നു അറിയാതെ കൂട്ടികൾ എല്ലാവരും കൂടി ഒന്നായി അഹങ്കരിച്ചുകൊണ്ടു മുക്കുളിലേക്കു ചെന്നു. അറയുടെ വാതിൽ ചാർന്നിട്ടുണ്ട്. അകത്തു നിന്നു ശബ്ദം ഒന്നും കേൾക്കാനും ഇല്ല. അപ്പോൾ “എന്താണ് അകത്തു ആരും ഇല്ലേ” എന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ട് അമ്മാളു അകത്തേക്കു കടന്നു. ആ സമയം പാങ്ങോടിക്കൂട്ടി ഒരു കോച്ചിന്മേൽ ചാരിക്കിടന്ന് ലണ്ടൻ ടൈംസ് എന്ന വർത്തമാനക്കടലാസ്സ് ബഹുസമാധി വായിക്കു ആയിരുന്നു. ഫോറോൾ സംഗതിയെപ്പറ്റി റ്റാഡ്സ്കൻ പ്രസംഗിച്ച പ്രസംഗമായിരുന്നു. ഈ രസാവളത്തിലാണ് കൂട്ടർ അകത്തേക്കു കടന്നു ശബ്ദമുണ്ടാക്കിയത്. കിടന്നിരുന്ന വിധയിൽ തലമന്ത്രം ഒന്നു തിരിച്ചുനോക്കി. കൂട്ടരുടെ വലുതു പാങ്ങോടിക്കൂട്ടിയെ അത്ര രസമായില്ല ഒന്നാമതു മുൻകൂട്ടി അറിവുകൊടുക്കാനേയും താൻ ക്ഷണിക്കാനേയും ആരും മുക്കുളിലേക്കു ചെല്ലുന്ന

തു തന്നിട്ടു രസമല്ല. പിന്നെ വലിച്ചു വെട്ടിച്ചിരിക്കുന്നതുകേൾക്കുകയുണ്ടായി. തന്നിട്ടു വളരെ രസമായി ചിരിവരാൻ തന്നെ പ്രയാസമാണ്. അഥവാ അങ്ങിനെ അപ്പച്ചുമായി വന്നാൽ പതുക്കെ ഒരു പുഞ്ചിരിക്കൊണ്ടു കൈകൾക്കൊണ്ടു മുഖം ഒരു തുടയ്ക്കും. അതുകൊണ്ടു നില്ക്കുമ്പോൾ ചിരിവന്നാൽ വലത്തെ കയ്യിന്റെ ചുണ്ടാണിവിരിച്ചിന്റെ വലത്തു ഭാഗത്തു പതുക്കെ ഒരു കടിച്ചു കുറഞ്ഞേക്കേണ്ടതും കീഴോട്ടുനോക്കി ഇരിക്കും. ഇതിൽ അമരാന്ത ചിരി പരങ്ങോടിക്കൂട്ടിക്കൂട്ടി ഉണ്ടായിട്ടില്ല. താഴത്തെ തെക്കിനിത്തളത്തിൽ നിന്നുണ്ടായിരുന്ന പാട്ടും കളിയും കേട്ടു ബുദ്ധിമുട്ടിട്ടാണ് ആ പുറത്തേക്കുള്ള വാതിൽ എല്ലാം അടച്ചിരുന്നത്. പരങ്ങോടിക്കൂട്ടിയുടെ നാട്ടുവും നിലയും കണ്ട് അമ്മാളുവിന്നു സാമാന്യത്തിലധികം ദേവസ്വം വന്നു. എങ്കിലും മറ്റൊരു വിചാരിച്ചു ആവകു ഒന്നും പുറത്തുകാണിക്കാതെ “എന്താണമേ - താഴത്തേക്കു ഒന്നും കണ്ടില്ല. കൈകൊട്ടിക്കളിയും പാട്ടും അത്ര വിട്ടത്തമില്ലെന്നുണ്ടോ” എന്നു ലോകമായി ചോദിച്ചു. “താഴത്തുനിന്നു കേട്ടിരുന്ന ആദ്യം വിളിയും കൊണ്ടാണോ ചോദിച്ചത്. ഞാൻ അതു * ആപ്രിക്കയിൽ നിഗ്രാസ്സിന്റെ ഡയറഡ്രാൻസ് ആണോ എന്നു സ്വേദിച്ചെഴുതും.” ഈ മറുപടി കേട്ടപ്പോൾ അമ്മാളുവിന്റെ കൈ നിൽക്കാതെകണ്ടായി. “വെള്ളക്കാരെ

* ആപ്രിക്കാപ്രത്തിലുള്ള സ്വേദനാധിപതിയുടെ കളിയാണെന്നു നങ്കിച്ചു.

ടെ മാതിരി ഏതെങ്കിലും കരണം പെണ്ണും കൂടിക്കോ
 ൽവിടിച്ച് കുതിച്ച് ചാടിക്കൊണ്ടു കരുമാതിരി പാട്ടും
 കളിയും ഇല്ല. അതായലോ” എന്നു അമ്മാളു ചോ
 ദിച്ചു. ഈ ചോദ്യം പരിഹാസമായിട്ടാണെന്നു പാ
 ണ്ണോടിക്കുട്ടിക്കു അത്ര മനസ്സിലായില്ല. “അതുഎവിടെ
 കിടക്കുന്നു. ഇതു എവിടെ കിടക്കുന്നു” എന്നു മറുപടി പ
 രഞ്ഞു. “കുറെ ഉമ്മത്തുകുളുക്കൂടി കുടിപ്പിട്ടാണെന്നു
 കിൽ അധികം നന്നാവും ഇല്ല” എന്നും പറഞ്ഞു പ
 രത്താട്ടു കടന്നു വാതിലും ചാരി അമ്മാളുവും കൂട്ടരും
 താഴത്താട്ടു പോന്നു. അന്നു മുതൽക്കു പാണോടിക്കുട്ടി
 എന്നു കേട്ടാൽ അമ്മാളുവിന്നു ദേഷ്യം വരും. അമ്മാ
 ളുവിന്റെ സാധാരണസ്വഭാവം വളരെ വിശേഷമാ
 ണ്. ആരോടും കയ്യാർക്കുൻ പോകു ഇല്ല. എന്നതന്നെ
 അല്ല വാക്കിൽ വളരെ ആദരവും വന്നപ്പോൾ ഉള്ള മാ
 തിരിയാണ്. വളരെ മധുരമായിട്ടേ സംസാരിക്കൂ. എ
 ന്നാൽ കുറെച്ചാരു ദുസ്വഭാവം ഉണ്ട്. പത്രാസുകാരോ
 ടു വന്നാൽ കുറവും. തന്നെ പൂർണ്ണിക്കുന്നുണ്ടെന്നു ലേശ
 മെങ്കിലും വിശ്വാസം വന്നാൽ അവരെ കാരാക്കുൻ
 ബഹുസൗമ്യമുണ്ട്. പാണോടിക്കുട്ടിയെ വേണമെ
 കിൽ കാരാക്കി കിട്ടിയാതിലിൽകൂടി പറപ്പിപ്പാൻ അ
 മ്മാളുവിന്നു ലേശം പ്രയാസമില്ല. എന്നാൽ ഇത്രമാ
 ത്രം മറുപടിയും പറഞ്ഞ് വേഗത്തിൽ പോന്നതു മ
 റൊന്നും അല്ല. ഒന്നാമതു അമ്മാളുവിന്റെ മരുമകളാണെന്നു
 നുള്ള ബഹുമാനം സമർപ്പിച്ചതാണ്. രണ്ടാമതു തന്റെ

ബ്രഹ്മൻ സംബന്ധം തുടങ്ങാൻ ഭാവമുണ്ടെന്നു സ്വകാര്യമായി താൻ അറിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അമ്മാളുവിനു പങ്ങല്ലമേനവൻ എന്നു വെച്ചാൽ ജീവനിൽ മീതെയാണ്. ബ്രഹ്മൻ വേണ്ടി സംശയം കൂടാതെ ജീവനെയ്ക്കുടി ഉപേക്ഷിപ്പാൻ ഒരുക്കമുള്ളവളാകയാൽ — ജീവനിൽ മീതെ എന്നുതന്നെ പറയണം — പങ്ങല്ലമേനോന്റെ അഭിപ്രായം കേട്ടപ്പോൾ അമ്മാളുവിനു മനസ്സിലാ ബഹുസന്ദർഭം തോന്നി. പിന്നെ ടിവാസം രാവിപ്പല എഴുന്നീറ്റു കളിയും ഭക്ഷണവും കഴിച്ചു. താനും അനുജത്തിയും കൂടി അങ്ങയിട്ടിൽ പോയി വിചാരങ്ങളെല്ലാം തന്റെ സമീകരണ പരമജി മുതലായവരോടു പറഞ്ഞു. ഇങ്ങിനെ രണ്ടുദിവസത്തിനുള്ളിൽ ഈ വർത്തമാനം നാട്ടിലെല്ലാം പ്രസ്താവമായി.

ഒരു ടിവാസം പരങ്ങാടിക്കൂട്ടിയും മരതറവും കൂടി പുറപ്പെട്ടു കാരറ്റകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പരങ്ങാടിക്കൂട്ടിയുടെ ഭാസിയും കൂട്ടത്തിൽ വന്നുകൂടി കാരോ നാട്ടുവർത്തമാനങ്ങൾ പറയുന്ന ഇടയിൽ ഉണ്ടായ സംഭാഷണമാണിത്:—

ഭാസി—“കേട്ടില്ലേ വർത്തമാനം. മരത്താൾ പങ്ങല്ലമേനോന്റെ പുറമുറി അടിയന്തിരം അടയ്ക്കാൻ.”

പരങ്ങാടിക്കൂട്ടി—“എന്തു പങ്ങല്ലമേനോൻ.”

ഭാസി—“വലിയ എണ്ണമൊന്നെന്റെ മകൻ ഇല്ലേ? പങ്ങല്ലമേനോൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ”

ഇതു കേട്ട സമയം പാടങ്ങാടിക്കുട്ടിക്കു എന്തൊന്നില്ലാത്ത ഒരു മാനുഷോടും ഉണ്ടായി. പങ്ങല്ലമേനവൻ തന്നെ കണ്ടു ഭൂമിച്ച് മുങ്ങിപ്പൊങ്ങി വശായിരിക്കുന്നു എന്നും മറ്റും ആണ് താൻ മുഖെ ധരിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഈ വർത്തമാനം കേട്ടതിനു ശേഷം ഒരു ഭാവപ്പകുപ്പ് ഉണ്ടായി. എങ്കിലും അതിനെ മറച്ചുവെച്ചു ഈ വിധം പിന്നെയും ചോദിച്ചു.

പ—“എവിടെ എന്നാണ് കേട്ടത്?”

ദാസി—“മേലെ പോയിൽ അമ്മക്കുട്ടി അമ്മയാണത്രേ.”

ഈ സ്ത്രീയെ പാടങ്ങാടിക്കുട്ടി നല്ലവണ്ണം അറിയും. കണ്ടാൽ അതിസന്ദർഭവും ബുദ്ധിഗുണം ഉള്ളവളും ആണ്. ഇംഗ്ലീഷുകാരി അല്ലാത്തതിനാൽ പാടങ്ങാടിക്കുട്ടിക്കു പുല്ലുമുണ്ടെങ്കിലും നാട്ടുകാരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഒരു സ്ത്രീമനം തന്നെയാണ്.

പങ്ങല്ലമേനോൻ അമ്മുണ്ണിയോടു സംവന്ധം ഇതുടങ്ങുന്നു എന്നു കേട്ടപ്പോൾ അകാരണമായി ഒരു സുഖക്കൂട്ട പാടങ്ങാടിക്കുട്ടിക്കു തോന്നി. അതുവരെയും തന്റെ വിശ്വാസം വേറെ ഒരു വിധത്തിലായിരുന്നു. താൻ ഒരു ഇംഗ്ലീഷുകാരി ആകയാൽ ആ നാട്ടിലുള്ള യുവാക്കന്മാരെല്ലാം തന്റെ ഭൂതൃന്മാരാവാൻ സദാഭികാഞ്ഛിക്കുന്നവരാണ്. പങ്ങല്ലമേനോൻ കലശലായി ഭൂമിച്ച് അച്ഛനോടു സങ്കടം പറകയാലാണ് കണ്ടപ്പമേനോൻ അമ്മയോടു ചില കാര്യങ്ങൾ ആലോചിച്ചുവെച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇവിടുങ്ങളെ എല്ലാം ആക്ക

വേണം. ഇവരുടെ ചിരിയിൽ കൂടി പരാജയമാവാതെ
 തരിച്ച് താൻ മരിക്കുക പോകും. അപ്പോൾ കണ്ണു
 കമകാതെ കണ്ട് എല്ലാവരും മിഴിച്ച് തുറിച്ചുനോക്കി
 കൊണ്ടു നില്ക്കും. പണ്ടുശ്ശമേനോന്നു അന്നുമുതൽക്കു
 കാമഭ്രാന്തു പിടിച്ച് ആരോടും മിണ്ടാതെ കാശിക്കു ചാ
 ടിപ്പാകും. വേറെ ചിലർ താൻ നടന്ന വഴിയിലെ മ
 ണ്ണെല്ലാം വാരി എടുത്തു മേൽ പൂശിത്തുടങ്ങും. പിന്നെ
 തന്റെ പേരു വിളിച്ച് പാടി ചാടിക്കളിച്ചുതുടങ്ങും.
 എന്നുവേണ്ട താൻ ഈ നാടുവിട്ടു മരിക്കുക പോ
 യാൽ പിന്നെ ഈ നാടു നില്ക്കുളീവട്ടെന്നുമായി തീരും.
 ഊവക മനോരാജ്യങ്ങളെക്കൊണ്ടു തന്നെത്താൻ പുക
 ശ്ശി കാലശേഷം ചെയ്തിരുന്നതിനാൽ നാട്ടുകാരുടെ യ
 മായമായ അഭിപ്രായം പറഞ്ഞാടിക്കൂട്ടിക്കു നിശ്ചയം
 ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പരമാർത്ഥത്തിൽ ആ ദിക്കുകൾക്കു
 ല്ലാം പറഞ്ഞാടിക്കൂട്ടിയെ ഒരു പുറ്റുമാണ് ഉണ്ടായിര
 ന്നത്. അവർ തമ്മിൽ പറയുമ്പോൾ “മതാമ സാ
 യ്” എന്നു അവളെ വിളിച്ചുവരുമാറുള്ളു. ദാസിയുടെ
 വാക്കു കേട്ട മൂക്കാണ്ടി അമ്മയ്ക്കും ആശ്ചര്യം തോന്നി.
 മൂക്കാണ്ടി അമ്മ— “പണ്ടുശ്ശമേനവന്റെ സംബന്ധം
 കണ്ടപ്പോഴുന്റെ സമ്മതത്തോടുകൂടിയെ, അതൊ
 സ്വകാര്യരേലാചനയൊ— എങ്ങിനെ എന്നാണ് കേ
 ട്ത്”.

ദാസി— “നാട്ടുകാർ പറയുന്നത് ഒരിക്കലും വ്യാപസി
 ല്ലാൻ പാടില്ല. ഞാൻ ഇന്നലെ കൂട്ടിപ്പുറം അന്ത

ലക്ഷ്യത്തിൽ പോയിരുന്നു. അവിടെവെച്ചു ചെറുപ്പം
ങ്ങൾ തമ്മിൽ പറഞ്ഞു പരിചരിക്കുന്നതാണ്.
ഞാൻ കേട്ടത്. അതൊക്കെ എനിക്ക് പറയാൻ
എന്റെ ഇഷ്ടം”.

മു — “എങ്കിലും കേൾക്കട്ടെ”

ദാസി — “ആളുകൾക്ക് ഇന്നത്തെപ്പോലെ എന്തെങ്കിലും
നോക്കിൻ. പെണ്ണങ്ങൾക്കു ഇതിനിടയിൽ ഭേദമായിട്ട് ഭേദ
ത്തിനെ കണ്ടാൽ അവളെക്കൊണ്ട് ഇന്നത്തെ പെ
ല്ലം പുലയട്ടും പറയാവൂ എന്നുണ്ടോ. ഈ നാട്ടിൽ
പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി അമ്മയെക്കൊണ്ട് പറയുന്നതു കേ
ട്ടാൽ ചിരിക്കു കത്താൻ തോന്നും. എനിക്കു ഇതെ
ല്ലാം കേട്ടപ്പോൾ ഭേദം വന്നു. ഒന്നും മിണ്ടാതെ
കളിച്ചു ഞാൻ മുമ്പിൽ പോന്നു”.

മു — “നീ ചോദിച്ചതിനല്ലെ മറുപടി പറയേണ്ടത്.
അവരു എന്തല്ലാമാണ് പറഞ്ഞത് അതു പറ”

ദാസി — “എന്താക്കോക്കിൻ. തോന്നാസം പറയ എന്തെ
ല്ലാതെ മറ്റു വല്ലതും ഉണ്ടോ. പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി അമ്മ
മതാമ സാക്ഷാത്ക്കാരം. ബിലാത്തിയിൽനിന്നു ഒരു
സാക്ഷി കെട്ടാൻ നിശ്ചയിച്ചിട്ടുണ്ടുപോൽ. പണ്ടല്ല
മേനവന് പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി അമ്മ എന്തെ കേട്ടാൽ
അത്തരം ചതുർത്വം ആണെന്നുവേണം. അതുകൊണ്ടാ
ണത്രെ വേദം സംബന്ധം നിശ്ചയിച്ചത്”.

മു — “പണ്ടല്ലമേനോൻ ആരോടാണ് പറഞ്ഞത്.

എന്തെങ്കിലും പഠത്തോട്. അതു വല്ലതും പറയുന്നതു കേട്ടുവോ”.

ദാസി— “എനിക്ക് ജീവിക്കേണ്ട മരണമുണ്ട്. അവരെക്കൂടി നാലുനാഴികനേരം വിശ്വസിച്ചു പറഞ്ഞിരുന്നു. പണ്ടുശ്മശാനമേലേക്കു സംബന്ധം തുടങ്ങാൻ അവരുടെ അമ്മപഠത്തോടൊപ്പം എനിക്ക് അവളെ വേണ്ട വേണ്ട എന്നു പറഞ്ഞുപോയി. പിന്നെ എന്തെങ്കിലും. തുണയായതാണ്. അധികപ്രസംഗിയാണ്. ചേട്ടനാണ്. തറവാട്ടിൽ വെച്ചുകൊണ്ട് നന്നല്ല. ഇങ്ങനെയൊക്കെ വളരെ ചീത്തയും പറഞ്ഞുവത്രെ. വലിയ മൃഗമോട് ഇതൊക്കെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടത്രെ ഇപ്പോഴത്തെ സംബന്ധം ഉറച്ചത്. ആയുർവ്വേദം ഭാഗ്യം എന്നു പറയാനുള്ളു. വെണ്ണയുടെ ഭാഗ്യം വെരുവഴിയിൽ എന്നല്ലേ പഴഞ്ചൊല്ല്. ഞാൻ ആയുർവ്വേദം മുൻ കണ്ടിട്ടില്ല. നല്ല അനുകൂലം ഉള്ള ഒരു കുട്ടിയാണത്രെ. അതും ഈ കൂട്ടത്തിൽ പറയുന്നതു കേട്ടു”.

പഠത്തോടൊപ്പം ഇത്രത്തോളം ശ്രദ്ധവെച്ചു കേട്ടു. ദാസിയുടെ വാക്കു അന്യോന്യം ഘടിക്കാതെയും വാലും തലയും ഇല്ലാതെയും ആയിരുന്നതിനാൽ കൂട്ടത്തിൽക്കരയിൽ വെച്ചുണ്ടായ സംവാദം മുഴുവനും ഗ്രഹിപ്പാൻ സാധിച്ചില്ല എങ്കിലും തന്നെക്കുറിച്ചു താൻ വിചാരിച്ചിരുന്ന പ്രകാരം ഒരു ഖണ്ഡമാനം നാട്ടുകാർക്കു ഇല്ല എന്നും തന്റെ അമ്മമാർ മകനെക്കൊണ്ട് തന്നെ സംബന്ധം

സ്ഥം തുടങ്ങിക്കേണമെന്നുണ്ടായിരുന്ന ആലോചന
അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വന്തംലോചന മാത്രമല്ലാതെ പങ്ങ
ശ്ശമേനവന്റെ ആവശ്യപ്രകാരം അല്ലായിരുന്നുവെന്നും
വ്യക്തമായി മനസ്സിലായി. ആ ഒരു ജ്ഞാനം തന്റെ
മമ്മങ്ങളെല്ലാം ഭേദിക്കുന്ന ഒരു ശരം ഏറ്റവോളം
മാറിൽ തറച്ചു. അതിനായ ഈർപ്പതയും വ്യസനവും
അന്യയയും എടകലന് മനസ്സിൽ കിടന്നു തിങ്ങിവി
ങ്ങാൻതുടങ്ങി. പെട്ടെന്ന് എഴുന്നീറ്റ് ഒന്നും മിണ്ടാതെ
കുണ്ട് മാളികമുകളിലേക്കു വേഗംവേഗായി ഒരു കോച്ചു ക
ട്ടിച്ചിന്മേൽകിടന്നു. അതുവരെക്കും തന്നോളം ഭോഗ്യവതി
യായി ഈ തറ പാട്ടിൽ ആരാണ് ഉള്ളത് എന്നുണ്ടാ
യിരുന്ന ഗവ് തീരെ നശിച്ചു തന്നോളം നിർഭഗ്യവതി
യായി ആയം ഇല്ലെന്നു ശങ്കിപ്പാൻ തുടങ്ങി. നാട്ടുകാർ
എല്ലാം പരിഹാസപാത്രമായി ജീവിച്ചിരുന്നിട്ടു പ്രയോ
ജനം എന്തെന്നുകൂടി വിചാരം തുടങ്ങി. ഇങ്ങിനെ നാഷു
മനോരമയായി വിന്നചേതസയായി അസ്വസ്ഥപ്പെട്ട
യായി കിടന്ന പശ്ചാത്തഛിക്ഷമ്പോൾ കണ്ടപ്പമേ
നോൻ തന്റെ അമ്മയെ പൂമുഖത്തെക്കു വിളിക്കുന്നതു
കേട്ടു. തന്റെ കാർത്തുത്തപ്പാറി വല്ലതും പറവാൻ ആ
യിരിക്കുമെന്നുവിചാരിച്ചു കോണിക്കുലോളം വന്നു അവി
ടെ നിന്നു. അല്പസമയം കഴിഞ്ഞു മൂക്കുണ്ടിഅമ്മ മുക്ക
ളിലേക്കു വരുന്നതു കണ്ടു.

പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി— “അമ്മാമൻ എന്തിനാണ് അമ്മ
യെ വിളിച്ചത്”.

മുക്കുറുണ്ടിത്തമ്മ -- “വിശേഷിച്ചു് ഒന്നും ഇല്ല. ഇന്നാളു
ത്തെ കാര്യം പറയാനാണ് വിളിച്ചത്”.

പ -- “എന്തെല്ലാമാണ് പറഞ്ഞത്”.

മു -- “ദാസി കുളി പറഞ്ഞതെല്ലാം നേരമാണെന്നു തോ
ന്നുന്നു. ജ്യേഷ്ഠൻ അത്രക്കു് ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. അപ്പ
ക്കുട്ടൻ അവന്റെ തറവാട്ടുകാർ വേറെ സംബന്ധം
ഉറച്ചു എന്നുമാത്രമെ പറഞ്ഞതാളു്”.

പ -- “നിങ്ങൾ അപ്പോൾ വല്ലതും മറുവടി പറഞ്ഞു
യൊ”.

മു -- “അതെന്തെ ഇപ്പോൾ ഇങ്ങിനെ ഉറച്ചത്. മുഖു്
ജ്യേഷ്ഠൻ പറഞ്ഞത് വേണ്ടെന്നുവെക്കുവാൻ വിശേഷ
കാരണം വല്ലതും ഉണ്ടായൊ എന്നു ഞാൻ ചോദി
ച്ചപ്പോൾ അപ്പക്കുട്ടൻ അതിന്മേൽ അത്ര സമ്മതം
കണ്ടില്ല. പിന്നെ മേമിച്ചപറഞ്ഞാൽ കേൾക്കുമാ
യിരിക്കും. അത് അവസാനം തൂമ്പില്ലാതെ ആറുമെ
ന്നുവെച്ചു ഞാൻ തടസ്സം ഒന്നും പറഞ്ഞില്ല. എ
ന്നാണ് മറുവടിപറഞ്ഞത്. പിന്നെ ആ കാര്യത്തെ
പറ്റി ജ്യേഷ്ഠൻ ഒന്നുതന്നെ പ്രസ്താവിച്ചിട്ടില്ല”.

പ -- “അമ്മെ എറിക്കു ഇന്ന് അത്താഴം ആവശ്യ
മില്ല. നിങ്ങൾ പോയി ഉറങ്ങുകഴിക്ക. എറിക്കു് ഒരു
കോപ്പു് ദീമാത്രം ദാസിപക്കൽ അയച്ചേക്കിൻ”.

എന്നു പറഞ്ഞു പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി അറയിലേക്കു
പോയി. പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ
അതിന്നു മറുത്തുപറയുന്നത് അവൾക്കു് രസമില്ലെന്നു

മുക്കാണി അമ്മയ്ക്കു പരിചയമുണ്ടെന്നും ഉള്ളതുകൊണ്ടു ഭക്ഷണം ചേർന്നു ചെപ്പതിനുള്ള കാരണം അറിവാൻ മോഹം ഉണ്ടായിരുന്നു എന്നിലും മകളെ ഉള്ള ഭയത്താൽ ഒന്നും ചോദിക്കാതെ എല്ലിച്ചയച്ചുപ്രകാരമെല്ലാം നടന്നു.

— o o o —

പന്ത്രണ്ടാം അദ്ധ്യായം.

അവസരം.

പ്രസ്താവിക്കുന്നതിൽ പ്രസ്താവിച്ചപ്രകാരം നമ്മുടെ മാരാജവർഷിൽ തീവണ്ടിസ്റ്റേഷനിൽ വന്ന് ഒരു ഒന്നാംക്ലാസ്സുകാരൻ വാങ്ങി വണ്ടിയിൽ കയറി. താൻ നാട്ടിൽ എത്തുന്നതിന്നു മുമ്പായി കണ്ടപ്പമോവനും കൂട്ടരും തന്റെ പ്രണാമപ്രിയയെ ബുദ്ധിമുട്ടിച്ചു എന്നെല്ലാം കരിമാലികളാണ് ഉണ്ടാക്കിത്തീർന്നത് എന്നു അലോചിച്ചു മനസ്സെല്ലാം പുണ്യമായി തീർന്നതിനാൽ ചിന്താഗ്രസ്തനായിത്തന്നെ വന്നിട്ടു. പിന്നെ മനസ്സിനെ വിനോദിപ്പിക്കേണ്ടതിന്നു മെല്ലമെല്ലെ മുളിപ്പട്ട പാടാൻ തുടങ്ങി. പാടേണ്ടാമരാമൻ വർഷിൽ സംഗീതത്തിൽ അതി വാസനയുള്ള ഒരു ദേഹമാണ്. സംഗീതത്തിലുള്ള ലയംകൊണ്ടു കാലദേശാവസ്ഥ മറന്നു അതിൽത്തന്നെ ഏകാഗ്രഹിതനായി ലയിച്ചിരുന്നുവോ. താൻ കയറീട്ടുള്ള വണ്ടി ബങ്കളൂക്ക് നേരെ പോകുന്ന രാകയം വഴി ഞാണായി പിരിയുന്ന സ്റ്റേഷനിൽനിന്നു

അതു മാറി കൂട്ടിക്കൂട്ടി ഏകിലും നമ്മുടെ വക്കീല് സംഗീതരസംകൊണ്ടു കനം അറിഞ്ഞില്ല. നോം അർദ്ധവായുപ്പോൾ ഉറക്കുവാനു കിടന്നുറങ്ങി. വിരോധിപ്പരം രാവിനെ ഉണന്നു പുറത്തോട്ടു നോക്കുന്നതും ഒരു പരിചയം ഇല്ലാത്ത നാട്ടുപാലെ തോന്നി. ചില സ്റ്റേഷനിൽ വണ്ടിനിന്നു വേർ വിളിച്ചുപറയുന്നതെല്ലാം പുതുപോലായി തോന്നി. സംശയം തീർക്കുണ്ടതിന്നു വല്ല വരോടും ചോദിച്ചുകളയാമെന്നുവെച്ചാൽ പരിചയക്കാരെ ആരെയും കാണാനും ഇല്ല. പരിചയമില്ലാത്തവരോട് ഒരു സ്റ്റേഷനിൽനിന്നുവെച്ചു അല്ലാതെ ഫീ. എൽ. പരീക്ഷ ഇയിച്ചതിന്നുശേഷം താൻ സംസാരിക്കാമല്ല. അതുകൊണ്ട് ആരോട് ചോദിച്ചാലും താമാവാത്തതിനാൽ വരുന്നത് വരട്ടെ എന്നു നിശ്ചയിച്ചു ധൈര്യത്തോടെ ഇരുന്നു. അവസാനം ഒരു വലിയ സ്റ്റേഷനിൽ വണ്ടി നിന്നു. ബങ്കളൂർ, ബങ്കളൂർ, എന്നുവിളിച്ചുപറയുന്നതുകേട്ടു. കാര്യമെല്ലാം മനസ്സിലായി. പാടത്തോടൊക്കെ ഒരു ഘനവാനാകയാൽ തനിക്കു വന്ന അബദ്ധം പുറത്താക്കി സ്റ്റേഷൻമാറ്റം വിളിച്ചു നിറുത്തുകയും മുള കൂലി മുഴുവനും കൊടുത്തു പുറത്തിറങ്ങി ഒരു കോച്ചുവണ്ടിയിലിറങ്ങി നഗരം കാണുന്നതിന്നു പോയി. പല ഭിക്ഷകളിലും സഞ്ചരിച്ചു അവസാനത്തിൽ മൃഗശാലയിൽചെന്നു. ആ സമയത്തു അവിടെ കൂട്ടിൽ ഇട്ടിരുന്ന രണ്ടു സിംഹങ്ങൾ കടിപിണഞ്ഞു കൂട്ടുപൊളിച്ചു പുറത്തേക്കു ചാടിയിരുന്നതിനാൽ നാട്ടുകാരായ കാണി

ജനങ്ങൾ ഭയപ്പെട്ടു അങ്ങമിങ്ങും ഓടിക്കളിക്കുക ആയിരുന്നു. മാരാവക്കീൽ യാതൊരു ഭയവും കൂടാതെ നേരിട്ടുചെന്നു തന്റെ കോട്ടകുപ്പായക്കീശയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന റിഡർഡർത്തോക്ക് എടുത്തു രണ്ടു സിംഹങ്ങളേയും ഓരോ വെടിവെച്ചു കൊന്നുകളഞ്ഞു. അതുനിമിത്തം മൈസൂർ രാജാവായി സ്റ്റേഫോ സംഭവിക്കയാൽ രാജാവിന്റെ അരാമനയിൽ രണ്ടു മൃന്നു ടീവസം സുഖമായി താമസിച്ചു മടങ്ങിപ്പോന്നു. പിറ്റേദിവസം വന്നിന്നേരം നാട്ടിൽ എത്തി. നേരം അസമയമായി എങ്കിലും കാണിന്നേരം താമസിയാതെ പരിക്കൻപാച്ചലിൽ പെനത്തിലേക്കു നേരെ പോയി. വഴിയിൽവെച്ച് ആ ടിക്കിലെ പോലീസ് ഇൻസ്പെക്ടർ ചാത്തുനായരായി കണ്ടുമുട്ടി അദ്ദേഹത്തെയും ഭയമിച്ചുകൂട്ടി. അർദ്ധരാത്രിയെ തന്റെ പ്രിയയായ പാർശ്വദിക്കുട്ടിയുടെ ഭവനത്തിൽ എത്തി. പടിവാതൽ കടന്നുചെല്ലുവാൻ തെക്കെ ചുമരുകൾ നാശമാകുകയും പാറിനില്ക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി. കൂട്ടരുടെ വരവുകണ്ടു അവർ ഓടിപ്പോവാൻ ശ്രമിക്കുന്നതിനെ അറിഞ്ഞ് വക്കീലും ഇൻസ്പെക്ടറും പോലീസുകാരാകൂടി പിന്നാലെ ഓടിച്ചെന്നു എല്ലാവരെയും പിടിച്ചു. പോലീസുകാരുടെ കയ്യിൽ ഫാജറുണ്ടായിരുന്ന കയ്യോമങ്ങളെക്കൊണ്ട് ബന്ധനാവസ്ഥ വെച്ചു എല്ലാവരെയും മുററത്തുകൊണ്ടുപന്ന് നിർത്തി. മാരാവക്കീൽ അകത്തേക്കു വിളിച്ചു. കച്ചകേട്ട് ആളെ അറിഞ്ഞു മൃക്കാണ്ടി അമ്മ ഒരു വിളക്കു എടുത്തു താഴ്ന്നിറ

ഭിന്നം പാതിൽത്തന്നെ മിറാത്തക്കു നേക്കുമ്പോൾ
 അധികജനം നില്ക്കുന്നതുകണ്ട് ഭയത്തോടെ പാതിൽ
 അടുപ്പാൻ തുടങ്ങി. മൂക്കോണ്ടി അമ്മയുടെ ഭയം മാരാക്കു
 നന്നല്ലിലായി. താൻ വേഗം ചെളിച്ചത്തേക്കുവിന്നു വിച
 രങ്ങളെല്ലാം പറഞ്ഞു. അതിനാൽ മനസ്സമാധാനവും
 വന്നു. കള്ളന്മാർ അന്നത്തെടിവസം ജലപാനംവേലും
 ചെയ്തിട്ടില്ലെന്നു അരികയാൽ മൂക്കോണ്ടി അമ്മക്കു അതി
 യായ സ്കൂടം തോന്നുകകൊണ്ട് ഉടനെ അകത്തു
 പോയി ഒരുചെട്ടി ബിസ്കൂറത്തും എല്ലാവർക്കും ചെപ്പേരെ
 കൊണ്ടു കോപ്പു ചായയും കൊണ്ടു കൊടുത്തു. ഇൻ
 സ്സെലൂം കവിഷുബ്ദംമോരും പോയതിനുശേഷം മാരാ
 ര് വക്കീൽ ബദ്ധപ്പെട്ട കളിയും ഭക്ഷണവും കഴിച്ചു
 മാളികമുകളിലേക്കു ചെന്നു. നേരം അസമയമായതി
 നാൽ പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടിയെ കണ്ട് സംസാരിപ്പാൻ തര
 മൊവാതെ മടങ്ങിപ്പോന്നു. പൂമുഖത്തുവന്ന് മന്ദബുദ്ധി
 യായി നില്ക്കുമ്പോൾ പത്തായപ്പുരമാളികയിൽ കിട
 പ്പാൻ വിവിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നു വാലിയക്കാരൻ വന്നു അറി
 യിച്ചു. പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടിയുടെ വർത്തമാനം അറിയാ
 ഞ്ഞിട്ടു എല്ലാം കൂടി ഒരു സഞ്ചാരമായിരുന്നതിനാൽ
 ഉറങ്ങേണ്ടതിന്നു അപ്പോൾ തനിക്കു ലേശമെങ്കിലും മന
 സ്സ് ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വാലിയക്കാരനോടു വർത്തമാനം
 ചോദിച്ചാലോ എന്നു കരിക്കൽ തോന്നി. അതുനിമിത്തം
 ഉണ്ടാവുന്ന ഘനക്കയം വിചാരിച്ച് അപ്പോൾതന്നെ
 വേണ്ട എന്നും ചൊല്ലി. മനസ്സിന് സമാധാനം വരാത്ത

തിനാൽ പിന്നെയും മോഹം ആവർത്തിച്ചു തുടങ്ങി. ഒടുവിൽ “ഇവിടെ പുറമെ വല്ലവരും ഉണ്ടോ” എന്നുമാത്രം അവനോടു ചോദിച്ചു. “പുറമെ എന്നു പറയാൻ തക്കവണ്ണം ആരും ഇല്ലെങ്കിലും എന്താണു് മകൻ പഞ്ചശ്വമേനോനെങ്കിലും വന്നിട്ടുണ്ടു്” എന്നു മറുപടി പറഞ്ഞു. ആ വാക്കു പറഞ്ഞാൽ അയാൾക്കു മനസ്സിനെ ഒരു ശല്യമായിട്ട് ഭേദിപ്പാൻ തുടങ്ങി. ഉടനെ ചോയിതനിക്കു വിരിച്ച തെയ്യരാക്കിയ കട്ടിന്റേൽ ചെന്നു കിടന്നു ഈ വിധം വിചാരം തുടങ്ങി.

ഞാൻ ചോദിച്ചു വാക്കിന്റെ അർത്ഥം മുഴുവനും മനസ്സിലാക്കിട്ടോ അവൻ മറുപടി പറഞ്ഞതു്. അതോ എന്നോ ചിലതു് പറഞ്ഞു എന്നു മാത്രമേ ഉള്ളൂ എന്നുണ്ടോ. അങ്ങിനെ ആവാൻ പാടില്ല. ചോദ്യത്തിന്നു ശരിയായ മറുപടിയാണല്ലോ പറഞ്ഞതു്. എന്റെ ചോദ്യം പുറമെ വല്ലവരും ഉണ്ടോ എന്നാണു്. പഞ്ചശ്വമേനോൻ ഉണ്ടു എന്നല്ല മറുപടി പറയേണ്ടതു്. അങ്ങിനെയല്ലല്ലോ പറഞ്ഞതു്. “പുറമെ എന്നു പറയാൻ തക്കവണ്ണം ആരും ഇല്ലെങ്കിലും” എന്നു കൂടി ചേർത്തതിന്നു എന്തെങ്കിലും ഒരു വിശേഷവിധി അർത്ഥം ഉണ്ടായിരിക്കണം. പറഞ്ഞാൽ കൂട്ടിയുടെ പൂർവ്വകേട്ടതുപോലെ എല്ലാം നടന്നിരിക്കും എന്നുണ്ടോ. എന്നാൽ പിന്നെ പഞ്ചശ്വമേനോൻ പുറമെ ഒരുത്തനാവാൻ പാടില്ലല്ലോ. ഓം, അതാവാനു് പാടില്ല. മലയാളികളുടെ സംബന്ധം വിചാരിച്ചിതിൽ അല്ലെ

നും അതു കേവിധം വൃഷിചാരസമ്പ്രദായമെന്നെന്നും മെയിൻ സരസ്സിന്റെ പുസ്തകത്തിൽ വെളിവാതി പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അപ്പോൾ പങ്ങളുമേനവനെ പുറമെ ഉള്ളവൻ എന്നു മാത്രമേ വിചാരിപ്പാൻ പാടുള്ളു. പിന്നെ അവൻ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം എന്തായിരിക്കും ഇല്ല. ഇല്ല. ഞാൻ വിചാരിച്ച അർത്ഥം ശുദ്ധമേ അബദ്ധമാണ്. എടുത്ത് ഒന്നു രണ്ടു അക്ഷരം വിട്ടുപോയതിനാൽ അർത്ഥത്തിന്നു ബഹു അന്വയം വന്നുപോയി. പുറമെ എന്നു പറയാൻ തക്കവണ്ണം ആരും ഇല്ലെങ്കിലും എന്നതിൽ ആരും ഇല്ല എന്നുള്ളതേറ്റാളുമെ അർത്ഥം ആലോചിച്ചുതുളു. എങ്കിലും 'എന്നു' രണ്ടു അക്ഷരത്തിന്റെ അർത്ഥം തീരെ വിട്ടുപോയി. ആ രണ്ടു അക്ഷരം കൂട്ടുമ്പോൾ പങ്ങളുമേനോൻ പുറമെ ഉള്ളവനാണെന്നു അർത്ഥം ജനിക്കുന്നുണ്ട്. പങ്ങളുമേനോൻ സംബന്ധം തുടങ്ങിയില്ല തീർച്ച തന്നെ. ഞാൻ വെറുതെ തെറ്റിദ്ധരിച്ചു ഭാരതാരാദിരാജോചന ചെയ്തപോയതു കഷ്ടംതന്നെ. പാങ്ങോടിക്കൂട്ടി സാധാരണ സ്ത്രീകളെപ്പോലെ ആത്ര കഥയില്ലാത്തവളോ. അവളുടെ മനോധൈര്യവും ബുദ്ധിഗാംഭീര്യവും എവിടെ. എന്റെ ഈ കത്പിതാലോചന എവിടെ. അവൾ 'ടോംജോൺസ്' എന്ന ഇംഗ്ലീഷ് നോവൽ പുസ്തകം വായിച്ചു കഴിഞ്ഞ ഉടനെ കേ. ടി. വ. സ. ഞാനായി ഭാരതാനുസംസാരിക്കുമ്പോൾ ആ പുസ്തകത്തിലെ നായികയായ 'സോഫിയവെസ്റ്റേറൻ' അവളുടെ പിതാവിന്റെ

സ്വയമായ ശാസനയെ അഗണ്യമാക്കി താൻ സ്റ്റേരിച്ചു പുരുഷൻ ഒരു നിസ്സാരനാണെങ്കിലും അവനെ കമിച്ചു നാടും വീടും ധനവും മറ്റു സർവ്വവും ഉപേക്ഷിച്ചു അവന്റെ പിന്നാലെ ചാടി പോയത് വളരെ ഉചിതമായി എന്നു പിന്നെയും പിന്നെയും ആവർത്തിച്ചു എന്നോട് പറഞ്ഞത് ഞാൻ മറന്നിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ടു കണ്ടപ്പാമനോൻ ഒരു സമയം നിർബ്ബന്ധിച്ചിരുന്നാൽ തന്നെ അവർ ഞാൻ ജോടത്തേക്കു ചാടിപ്പോകുന്നതല്ലാതെ ഒരിക്കലും വഴിപ്പെടുന്നവർ അല്ല.

വാലിയക്കാൻ പറഞ്ഞതു കേൾക്കുക. കേൾക്കുന്നോക്കട്ടെ. പുറമെ എന്നു പറവാൻ തക്കവണ്ണം ആരും ഇല്ലെങ്കിലും പഞ്ചശ്ശമേനോൻ ഉണ്ട്. ആരും ഇല്ലെങ്കിലും പഞ്ചശ്ശമേനോൻ. ആയി. അതും വിചാരിച്ചതുപോലെ അല്ല. പഞ്ചശ്ശമേനോൻ പുറമെ ഉള്ളവനാണെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിട്ടല്ല പറഞ്ഞത്. അതിനെ അറിയുന്നതിൽ പുറമെ പഞ്ചശ്ശമേനോൻ ഉണ്ടു എന്നു സ്വയമായി പറയരുതെ. എന്നാൽ പഞ്ചശ്ശമേനോൻ പുറമെ ഉള്ളവൻ അല്ല എന്നു വ്യക്തമായോ. 'ഇല്ലെങ്കിലും' എന്ന പ്രയോഗംകൊണ്ടു അതും സ്വയമായി. ഒരു സന്ദിഷ്ട സ്ഥിതിയിലാണു പ്രയോഗം. ആ ശൈ. കേ. അതും മനസ്സിലായി. മലയാളി വിവരത്തിൽ പ്രസിദ്ധം ചെയ്തതിന്നു ശേഷം രണ്ടു കക്ഷികളായി രീതിപ്പെട്ടുണ്ടല്ലോ. ചിലർ നായനാർ വിവാഹം ഉണ്ടെന്നും ചിലർ ഇല്ലെന്നും ഉള്ള തർക്കനിമിത്തം ഒരു കമീഷൻ

പുറപ്പെട്ട തെളിവ് എടുത്തു പോയതല്ലാതെ ഒന്നാളതു വരക്കും തീർച്ചയായിട്ടില്ല. വിവരം ഉണ്ടെന്നു തീർച്ചയാവാൻ പണ്ടുതന്നെ പുറമെ ഉള്ള പനല്ല. ഇല്ലെന്നാണു തീർച്ച എങ്കിൽ ഇനി ഉണ്ടാവുന്നവരക്കും പുറമെ ഉള്ളവനായിരിക്കാതെ പാടുള്ളു. മണ്ടാചൊന്നു തീർച്ചപ്പെടുന്നവരക്കും സന്ദിഗ്ദ്ധസ്ഥിതിയിൽ വെക്കുന്നതാണു ഉത്തമം. ബഹുമാനപ്പെട്ട ശങ്കരൻനായർ ഈമാരണം ഉണ്ടാക്കി തീർത്തതിനാലാണു അവൻ മണ്ടും അല്ലാത്ത സ്ഥിതിയായി പറഞ്ഞത്. സംബന്ധം കഴിഞ്ഞുപോയിരിക്കുന്നു. സംശയം ഇല്ല. ഞാൻ വെറുതെ ഈ വഴിയൊക്കെ ബുദ്ധിമുട്ടി വന്നു. പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി അങ്ങിനെ ചെയ്യാം. എഴുത്തു കണ്ട ഉടനെ ഇങ്ങോട്ടു വന്നാൽ എന്റെ കരുമിച്ചു മരിക്കാൻ പോരാമെന്നു തീർച്ചയായും എഴുതിയിരുന്നുവെല്ലാം. പിന്നെ ഈവിധം ചെയ്തതു ബഹു കഠിനമായി. ഈ വകക്കു വേണ്ടതുണ്ട്. എന്നോടു ചെയ്തു വാശത്തം ഒരു പുത്തിയായ കാര്യമെന്നുതന്നെയാണ്. എഴുത്തു ഞാൻ സൂക്ഷിച്ചു വെച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇത്ര ബഹുമാനമില്ലാതെ എന്നെ അവമാനിച്ച ഒരു നാട്ടുകാരനെ ഇംഗ്ലീഷു ആർച്ച്ഡെക്കറുകൂടി അറിഞ്ഞു കൂടാത്ത ഒരു നാടനെ സ്വീകരിച്ചതിന്നു ആ എഴുത്തു പിടിച്ചു നഷ്ടത്തിന്നു ഒരു നല്ലുകൊടുത്താൽ വിധിപ്പിച്ചു വാങ്ങാമെന്നു എനിക്കു നല്ല കൈയ്യും ഉണ്ട്. അയ്യോ! കഷ്ടം. ഞാൻ ഇപ്പോൾ വിചാരിച്ചതു എത്ര അന്യായമാണ്. പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി മൈ. ലെ., ഞാൻ

നിന്നു തീരെ അപരാധിയായി തീന്നു. നീ എത്ര സുശീല. ഞാൻ എത്ര ക്രൂരൻ. എന്റെ ഈ ദുഷ്ടവിചാരത്തെ നീ മാപ്പാക്കുന്നു. അല്ലെങ്കിൽ (മൈഥിലിയിൽ) എന്റെ ഹൃദയത്തിൽനിന്നു രക്തം പൊടിയും നിശ്ചയം ഒരു സമയം നീ പത്തുനൂറ്റാണ്ടുവരെ സ്വീകരിച്ചുവെങ്കിലും നീ തെറ്റുകാരിയല്ല. ഗുരുനങ്ങളും ബന്ധുക്കളും ചുറ്റും നിന്നു നിർബ്ബന്ധിച്ചാൽ നീ വഴിപ്പെടുന്നതല്ലാതെ മറ്റൊരു ചെയ്യും. ഫെൻറിയാട്ടാട്രൈംബർ ഫർഡിനാണ്ട് ആർ മൈനാടുചെയ്ത വാഗ്ദത്തങ്ങളും മറ്റു അവർ തമ്മിൽ കഴിഞ്ഞ അവസ്ഥകളും നോക്കിയാൽ ഡ്യൂക്കിനെ വിചാരം ചെയ്യാൻ പിന്നെ ഒരു നാളും അനുകൂലിക്കുമെന്നു ആരെങ്കിലും സ്വപ്നാപി സംശയിപ്പാൻ വഴിയുണ്ടോ. എന്നെക്കൊണ്ടും കൂട്ടർ എല്ലാവരുംകൂടി ഭാരോടു കൂടിയ നിയമം നിന്റെ മനസ്സു വെറുപ്പിച്ചിട്ടില്ലെന്നു നിശ്ചയം എന്താണ്. ഏതായാലും നീ നിരപരാധിയായവനെ പറയുക.

നമ്മുടെ പരസ്പരമൊരോർ വാചിയക്കാരന്റെ മറുവടി വാക്കുകൾക്കു വാചകമായിട്ടും വാക്കായിട്ടും അർത്ഥമായിട്ടും ഭാഗിച്ചു അനവധി ഭാരോടോ അതർത്ഥം കല്പിച്ചും താൻ ഇംഗ്ലീഷിൽ എന്തെല്ലാം കഥാപുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചിട്ടുണ്ടോ അവയിലുള്ള നായികാനായകന്മാർക്കുണ്ടായ അവസ്ഥ തന്റെ അവസ്ഥയോടു കൂടുതലോടുകൂടിയോ എന്തെങ്കിലും താദൃശ്യ പ്രതികൂലസ്ഥിതി

തിയിൽ ഘടിക്കുന്നതായി കണ്ടുപോൾ വ്യസനിച്ചും അനുകൂലസ്ഥിതിയിൽ സന്തോഷിച്ചും ഏടകിടെ ഇംഗ്ലീഷിലും മലയാളത്തിലുമായി ഓരോന്നു വിറുവിറുത്തും നിന്നിരുന്നായി തന്നെ ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ രാത്രിയെല്ലാം ഒരുവിധം കഴിച്ചുകൂട്ടി.

വിരോദിചസം രാവിലെ എഴുന്നീറ്റു അറയുടെ കിഴക്കുഭാഗത്തുള്ളകിളിവാതിലിൽകൂടി പുറത്തേറ്റു നോക്കിയപ്പോൾ അതിന്നു നേരെ കിഴക്കുഭാഗം നില്ക്കുന്ന പത്തായപ്പുറ മാളികയുടെ പടിഞ്ഞാറേ ഗ്രാമ്പിൽ പങ്ങയ്ക്കുമനോൻനിന്നു സംസാരിക്കുന്നതുകണ്ടു. ഉടനെ താഴത്തുപോയി പുററുനോക്കി. പാങ്ങോടിക്കൂട്ടികിടക്കുന്ന നാലുകെട്ടു മാളികയുടെ താഴത്തുള്ള വാതിലുകൾ ഒന്നും തുറന്നു കാണാത്തതാൽ തദ്ദേശിചസം രാത്രി ഉണ്ടായ വിചാരങ്ങൾ എല്ലാം നിരാസമെന്നെന്നു പറഞ്ഞോടമാരാൽ വിപരസംഭവം. ഉടനെ താൻ കിടന്നിരുന്ന മാളികയിലേക്കു തന്നെ പോയി പുറത്തെ മുറിയിൽ കണ്ട ഒരു ചാക്കുകുസാലയിന്മേൽ അതി സുഖമായി കിടന്നു ഉറക്കച്ചം തുടങ്ങി.

നേരം ഏകദേശം നാലുനാഴികയോളം പുലർന്നു. കണ്ടപ്പമനോൻ എഴുന്നീറ്റു തന്റെ നിത്യകർമ്മങ്ങളെല്ലാം കഴിച്ചു പൂമുഖത്തു വന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കാണാനായി ഭ്രാന്തനെന്നു രണ്ടു വിഭാഗങ്ങൾ വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു പങ്ങയ്ക്കുമനോൻ ചെന്നറിയിക്കയാൽ അവരെ ആചരിച്ചു ഇരുത്തി കുവ്യനാടകാലങ്കാരങ്ങൾ സംബന്ധ

മരയും മറ്റും ഭാരം സംവാദങ്ങളും ചെയ്തു വിനോദി
 പ്ലിരിയുമ്പോൾ നമ്മുടെ മരങ്ങൾ വക്കിൽ ഉറക്കം ഉ
 ണന്നു താഴത്തോട്ടു ഇറങ്ങിവന്നു. പൂമുഖത്തു കണ്ടപ്പ
 മേനവനും കൂട്ടരും ഇരിക്കുന്നതുകണ്ടു അവിടേക്കു ചെ
 ന്നാറെ അദ്ദേഹം എഴുന്നീറ്റുനിന്നു ആദരപൂർവ്വം അരി
 കത്തുണ്ടായിരുന്ന ഒരു കസാല നീക്കിച്ചെടുക്കൊടുത്തു.
 രണ്ടാളും ഇരുന്നതിന്നുശേഷം കശലപ്രശ്നം ചെയ്യാൻ
 തുടങ്ങി.

കണ്ടപ്പമേനോൻ -- ഇന്നാല രാത്രി എത്തുമ്പോൾ
 നേരം കുറെ അസമയമായോ? ഞാൻ ഒരു പ്രസം
 ഗംപാലും അറിഞ്ഞില്ല. ഇന്നു രാവിലെ പുറത്തുവ
 ന്നതിന്നുശേഷം മാത്രമാണു വിവരമെല്ലാം അറി
 ഞ്ഞത്. ദൈവധീനരെക്കൊണ്ടു നിങ്ങൾ തൽസമ
 യം എത്തിട്ടില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ കള്ളന്മാർ ചില
 തെല്ലാം പിണക്കമായിരുന്നു. (പഞ്ചശ്ശമേനവനെ
 നോക്കി) അല്ലെ അപ്പക്കുട്ട.

പഞ്ചശ്ശമേനോൻ -- “ബന്ധുക്കളുടെ പ്രയുത്തി മുറകൂത
 മല്ലാത്തെയും സാധാരണമായിത്തന്നെ പരിണമിക്കും എ
 ന്നതിന്നു ഇതൊരു ഉച്ചാരണമാണ്. ഇദ്ദേഹം ഇക്കാ
 ലങ്ങളിൽ നാട്ടിൽ വരാറില്ല. വരുന്നെന്നു മുൻകൂ
 ള്ളി ഒരറിവും നമുക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുപോലെത
 ന്നെ നമുക്കു വലുതായോരു അനന്തം സംഭവിപ്പാൻ
 പോകുന്ന വിവരം ഇദ്ദേഹത്തിന്നും മുൻകൂട്ടി അറിവു
 ണ്ടായിരുന്നില്ല. കാര്യം വന്നു കലാശിച്ചത് ഭാക്കു

മണൽ ഉജിച്ചിടം” എന്നും പറയുന്നുണ്ട്. ഇതു
എത്ര അസംബന്ധമാണ്.

പഞ്ചശ്ലമേനോൻ—“(ചിരിച്ചുകൊണ്ടു) ഇതിനു അ
സംബന്ധം എന്നു പറഞ്ഞാൽ പോര. വക്രതപം എ
ന്നു തന്നെ പറയണം”.

ഇത്രേയും പറഞ്ഞപ്പോഴെങ്കിലും കണ്ടപ്പമേനോൻ
എടുത്ത് കടന്നു സംസാരിപ്പാൻ തുടങ്ങി. മാരാരുടെ
വർത്തമാനം തനിക്കും പഞ്ചശ്ലമേനവനും മുമ്പു തന്നെ
നല്ലവണ്ണം അറിയാം. അതു പുറമെ ചിലർ ഉള്ളവർ
പ്രത്യക്ഷമാക്കാതെ കഴിപ്പാനാണു അദ്ദേഹം ഉത്സാ
ഹിച്ചത്.

കണ്ടപ്പമേനോൻ—“(വിഭാഗങ്ങൾ ചൂണ്ടിക്കാട്ടി) മാ
രാജ വക്രീൽ ഇവരെ മുമ്പു അറിയില്ലെന്നു തോന്നു
ന്നു. ഇവർ വളരെ യോഗ്യന്മാരായ വിഭാഗന്മാരാ
ണു. ഇയാൾക്കു (അതിൽ ഒരാളെ പ്രത്യേകം ചൂ
ണ്ടിക്കാട്ടിട്ടു) വേറെ ഒരു വിശേഷവിധികൂടി ഉണ്ട്.
കവിതാവാരണ ബാഹു കൂട്ടിയാണ്. അതിലും വി
ശേഷിച്ചു ഭാഷാകവിതയ്ക്കു ഒരു സാമർത്ഥ്യം വേറൊരു
തന്നെയാണ്. കവിതയ്ക്കു ഇത്ര പകുതയും മാധുര്യ
വും ഉണ്ടായിട്ടു ഞാൻ വേറെ കണ്ടിട്ടില്ല എന്നു ത
ന്നെ പറയാം”.

പഞ്ചശ്ലമേനവനു മാരാജ വക്രീലിനെ കുറച്ചുകൂടി
കളിയാക്കണമെന്നു ഒരു താല്പര്യം വന്നുവശായി. അ
പ്പോൾ അതു രസം ഇല്ലെന്നു ഭാവംകൊണ്ടു മനസ്സിലാ

തി എങ്കിലും തന്നെ പൂർണ്ണമായി വാങ്ങുന്നതിന്നു ഒരു ചെട്ട കൊടുക്കാതെ കഴികയില്ലെന്നു തീർച്ചയായും ഉറച്ചു.

പണ്ടുശ്ശമേനോൻ - “(വിദവാന്മാരെ നോക്കി) മാരാത്ത വക്കീൽ ഒരു അമരണാശനാണെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പാകെ വെച്ചു പ്രസ്താവിക്കുന്നതു മുഖസ്തതിയാകയാൽ അതു അനുചിതമായിരിക്കും. എങ്കിലും വാസ്തവം പറയാതെ കഴിയുന്നതല്ലല്ലോ. ഇദ്ദേഹം ഇംഗ്ലീഷുഭാഷയിൽ അറിവിപുണനാണെന്നു ഇദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്ഥാനമാനങ്ങൾ തന്നെ പ്രബലമായ സാക്ഷികളാണ്. അതിരിക്കട്ടെ. സംസ്കൃതഭാഷ ഇദ്ദേഹം സൂക്ഷ്മത്തിൽ പഠിച്ചിട്ടില്ല എങ്കിലും അതിലും ഇദ്ദേഹത്തിന്നു അധികകാലം പഠിച്ചു മിട്ടു പഠിച്ചവരെക്കാട്ടിലും പാണ്ഡിത്യം ഉണ്ട്. ബുദ്ധിയുടെ രസികതയോ ഏല്പാറ്റിലും ഒരു മറ്റൊരു കയറിനില്ക്കും. ഇതിനെല്ലാം താഴിയക്കൂടമായി കവിതാവാസനയും ഉണ്ട്. ഇങ്ങിനെല്ലാംകൂടി തികയേണമെങ്കിൽ എത്ര ഭാഗ്യം ഉണ്ടായിരിക്കണം”.

ഈ സ്തുതിനിന്നു കേട്ടപ്പോഴെക്കു മാരാത് വക്കീൽ രണ്ടു മുളം താണെ ഉയന്നു. മുമ്പുതന്നെ ഞെളിഞ്ഞിട്ടാണു ഇവിട്ടു. ഇപ്പോൾ അതിൽ ഒന്നുകൂടി ഞെളിഞ്ഞു. പാശ്ചാത്യമാരാത് - (ഒരു പുഞ്ചിരിയോടെ) പണ്ടുശ്ശമേനോൻ എന്നു അറിയാമായി ഫീജാറാർ ചെയ്തുന്നു.

പഞ്ചശ്ശമേനോൻ-- നിങ്ങൾ ആ വിധംതന്നെയാണ് വിചാരിക്കേണ്ടത്. എങ്കിലും ഞങ്ങൾക്കു പരമാർത്ഥം പറയാതെ കഴിയുന്നതല്ലല്ലോ.

മാരാഞ്ചക്ഷീലിനു കാര്യം ശരിതന്നെയാണെന്നു പൂണ്ണമായും വിശ്വാസം വരികയാൽ പഞ്ചശ്ശമേനവന്റെ വാക്കിനെ ഭാവരസംകൊണ്ടു അനുസരിച്ചു കറഞ്ഞൊരു നേരം മൌനമായിരുന്നു സമീപത്തു പടിയിന്മേൽ ഒരു വീശേരി കിടന്നിരുന്നതിനെ കയ്യിലെടുത്തു വിഭാഗൻ കവിയെ നോക്കി ഈവിധം പറഞ്ഞു.

പരശ്ശോടമാരോട്-- നിങ്ങൾ ഒരു യോഗ്യനായ ഭാഷാ കവിയെന്നു കണ്ടപ്പമനോൻ അല്പം മുമ്പിൽ എന്നോടു പ്രസ്താവിക്കുകയാൽ ഞാൻ അറിഞ്ഞു. സാധാരണ ഭാഷാകവികൾക്കു താമര, ചന്ദ്രൻ, മേഘം, കയില്, വണ്ടു, സ്രീ ഈ വക കൂടാതെ സ്വപ്നസൃഷ്ടിയായി വേഗത്തിൽ ഒരു കവിത ഉണ്ടാക്കാൻ കഴികയില്ല എന്നാണു എന്റെ വിശ്വാസം. ഈ വീശേരിക്കൊണ്ടു വേഗത്തിൽ ഒരു ശ്ലോകം ഉണ്ടാക്കാൻ നിങ്ങൾക്കു വശമേ.

പഞ്ചശ്ശമേനോൻ-- (കവിയെ കണ്ണുകൊണ്ടു തടസ്ഥം ചെയ്തു) കാര്യം ശരിയാണ്. ഇവരെല്ലാം ചില ശ്ലോകങ്ങൾ മുഖ്യ ഖ്വരിച്ചിട്ടുള്ളതിന്റെ മൂലം പിടിച്ചുമാടുന്നു കെട്ടി ചുമക്കുക എന്നല്ലാതെ സ്വബുദ്ധി കൊണ്ടു സൃഷ്ടിപ്പാൻ ഇവരാളില്ല. അതിനെല്ലാം

ഇംഗ്ലീഷ് പഠിച്ചല്ലാതെ ഒരിക്കലും സാധിക്കും എ
ന്നു എനിക്കു തോന്നുന്നില്ല.

പാശ്ചാത്യമാരാൽ--പഞ്ചജന്മേനവൻ പറഞ്ഞതെല്ലാം
വളരെ രീസനെയ്തും എന്നാണു എന്റെ അഭിപ്രാ
യം. ഞാൻ ഒരു ശ്ലോകം ഈ സമയംകൊണ്ടു ഉ
ണ്ടാക്കി കേട്ടോളൂ.

ഇത്രവിചിത്രമതായൊരിഹാനിതു
കണ്ടാലെത്രയും ചിത്രംതന്നെ
ഉണ്ണുകാലെ പൂജയ്ക്കൊല്ലാം
കൊണ്ടുനടപ്പതു കണ്ടായൊ നീ.

പാശ്ചാത്യമാരാരുടെ ചെമ്പു പൂത്തു വരുത്താതെ
കഴിക്കേണ്ടതിന്നു അതുവരെക്കും ശ്രമിച്ചിരുന്ന കണ്ടപ്പ
മേനവൻ കൂടി ഈ ശ്ലോകം കേട്ടപ്പോൾ പൊട്ടി ചിരി
ച്ചുപോയി. പിന്നെ മാറ്റുള്ളവരുടെ കഥ പറയാൻ ഉ
ണ്ടോ. എന്നാൽ ഈ ഘോഷമെല്ലാം തന്റെ അബ
ദ്ധപഞ്ചാംഗം നിമിത്തം സംഭവിച്ചതാണെന്നു നമ്മു
ടെ വക്കീൽ മാമാക്കുലേശമെങ്കിലും മനസ്സിലായില്ല.
ശ്ലോകത്തിന്റെ ചമൽക്കാരം നിമിത്തമാണെന്നാണു
ആ മാമാനുഭാവൻ വിശ്വസിച്ചത്. ഇയ്യോളെ ഇനിയും
ഇവിടെ വെച്ചാൽ വല്ലാതെ കലശലാപ്പുമെന്നു വിചാ
രിച്ചു കണ്ടപ്പമേനോൻ ഈ വിധം പറഞ്ഞു.
കണ്ടപ്പമേനോൻ--നേരം എട്ടുമണി കഴിഞ്ഞു. മാമാ
ക്കു കൂടി ഇപ്പോൾ ഇല്ലെന്നുണ്ടോ. നിങ്ങളെല്ലാം

നാട്ടുകാരായ ഞങ്ങളുടെ കൂട്ടത്തിൽ ചേന്നാൽ ബുദ്ധിമുട്ടിപ്പോകും. ഞങ്ങൾക്കു ആഹാരകാലങ്ങൾക്കു കൃത്യം വളരെ ചുരുക്കമാണ്. നിങ്ങൾ നഗരത്തിൽ ശീലിച്ച ആളുകൾക്കു അതിനെല്ലാം വളരെ കൃത്യമായിരിക്കും.

പരങ്ങോടമാരാൾ — നിങ്ങൾ പറഞ്ഞ കാര്യം ശരിയാണ്. ഹൈജിൻ പുസ്തകം വായിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും പ്രിൻസിപ്പൽ എല്ലാം നാട്ടുകാരും ഗ്രാമീണിപ്പോലും ഇതു വളരെ അസോട്ണിപ്പിങ്ങു ആയിരിക്കുന്നു.

എന്നും പറഞ്ഞു മാരാതവക്കീൽ കുളിപ്പാൻ പോയി. ഇദ്ദേഹം സംസാരിക്കുന്നതു മലയാളമായിരുന്നുവെങ്കിലും പകുതിയിൽ അധികം ഇംഗ്ലീഷുവാക്കുകൾ ആയിരുന്നതിനാൽ എല്ലാം പൂർണ്ണമായി ഗ്രാമീപ്പാൻ ശേഷമുണ്ടായിരുന്നവർക്കു അസാദ്ധ്യമായിരുന്നു. പ്രസ്തുത പങ്ങളുടെ പ്രകൃതത്തിൽനിന്നും നാട്ടുങ്ങളിൽനിന്നും കരുഭാവായ്ക്കും മാത്രമാണ് അവർ മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നത്.

കണ്ടപ്പമേനോൻ — (പങ്ങല്ലമേനവനെനോക്കി) ഇയാൾ സാമാന്യത്തിൽ അധികം ശുദ്ധനാണെന്നു ഞാൻ മുമ്പു തന്നെ മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഇത്ര കലശലാണെന്നു അറിഞ്ഞിരുന്നില്ല.

പങ്ങല്ലമേനോൻ — അച്ഛൻ ഇയാളെ ശുദ്ധൻ എന്നു പറഞ്ഞത് “മഹാനഭാവോ വിസ്ഥിശ്ചേൽ ശുദ്ധത്വരാജിധീയതെ” എന്ന അർത്ഥത്തിൽതന്നെ അല്ലെ.

ക—ഈ മനുഷ്യൻ ബി. എ. പത്രക്കു ഒതിച്ചിട്ടുണ്ട് എ
ന്നല്ല പ്രസ്താവം. എനിക്കു അതാർത്ഥം വി
സ്മയം തോന്നുന്നു.

പ—ഇതു കണ്ടിട്ടു അച്ഛൻ ഇത്ര വിസ്മയിച്ചാൽ ഇനി
ഇതിലും പ്രമാണികളായ ബി. എ. കാരെ കാരെ
ബേരും എന്താ പറയാൻ കണ്ടത്.

അവർ രണ്ടുപേരും ഇത്രമാത്രം പറഞ്ഞ് പത്താ
യപ്പാമുകളിലേക്കു പോയി. നമ്മുടെ മാറാട് കളിയും
ശാപ്പാടും കഴിച്ചു ഉടനെ മടങ്ങിവന്ന് പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടി
യെ കാണാൻ മാളികമുകളിലേക്കു ചെന്നു. അവർ ത
മ്മിലുണ്ടായ സംഭാഷണത്തിൽ പത്തുശ്ലമേനോൻ വേ
റെ സംബന്ധം തുടങ്ങി എന്നും അദ്ദേഹത്തിന്നു യഥാ
ർത്ഥത്തിൽ പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടിയെ കാണു ഉണ്ടായിരുന്നി
ല്ല എന്നും അറിഞ്ഞു. തനിക്കു എതിരായി മത്സരി
പ്പാൻ മാറാറൻ ഇല്ലെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിനു ശേഷം ത
ന്റെ മനസ്സിൽനിന്നു ഒരു ചുമട് എറക്കിയതുപോലെ
ആശ്വാസം വരികയാൽ അന്നത്തെ ദിവസം സുഖ
മായിതന്നെ കഴിഞ്ഞു. പറഞ്ഞോടിക്കൂട്ടന്റെ സ്വഭാവം
കുറിക്കൽ ഒരു ശീലം മറ്റൊരിക്കൽ മറ്റൊരു ശീലം
എന്നു മാതിരിയാണ്. പിറൊ ദിവസം രാവിലെ എഴു
നീറപ്പോഴേക്കു മാതിരി എല്ലാം ഒന്നു പകന്നു. എതിരാ
ളി ഇല്ലെന്നു തീർച്ചയാക്കത്തോടു കൂടി വാശിയും ഒന്നു കുറ
ഞ്ഞു. വെള്ളക്കാരന്റെ ഇടയിൽ കല്യാണം ചെയ്യാൻ
എല്ലാം സമ്മതപ്പെട്ടാലും പിന്നെയും കുറച്ചുകാലം കുറ

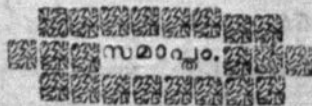
ത്തിരിക്കുന്നതായ ഒരു സമ്പ്രദായം ഉണ്ട്. അതിനു 'കൊട്ടിങ്ങ്' എന്നാണത്രെ പറഞ്ഞുവരാറ്. നമ്മുടെ വക്കീലിനു ഇംഗ്ലീഷുസമ്പ്രദായങ്ങൾക്കു വലിയ ഭക്തിമാണ്. പണ്ടുശ്ശേമനവനെ ഉള്ള ശങ്കവിട്ടപ്പാർ കൊട്ടിങ്ങൂടി ഇപ്പോത്താൽ പോരെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. അതിനു പുറമെ മലയാളസംബന്ധത്തിനു സാധാരണ വിവാഹത്തിനുള്ള സ്ഥിരത ഉണ്ടെന്നായിരുന്നു ഒരുകാലത്തെ ധാരണ. അന്നു അതു പ്രബലപ്പെടുത്തിചിലപ്പറമ്പുകൾക്കും എഴുതിട്ടുണ്ട്. പിന്നെ ഒരു സ്നേഹിതനെ സന്തോഷിപ്പിച്ചാൻ വേണ്ടി അഭിപ്രായം മാറ്റി വെച്ചാട്ടിമാൾക്കും മാത്രമേ ഉള്ളൂ എന്നായി. ഇനിയത്തെ മരിച്ചിലിൽ എന്താ തോന്നുന്നതു എന്നു ഇപ്പോൾ നിശ്ചയിപ്പാനും പാടില്ല. എന്തായാലും തപ്പാലം കൊട്ടിങ്ങായി കഴിപ്പാൻ നിശ്ചയിച്ച് ആ വിവരം പാങ്ങോടിക്കുട്ടിയോടു പറഞ്ഞു. പിറ്റേ ദിവസത്തെ വാങ്ങിക്കു മദിരാശിക്കു തന്നെ മടങ്ങിപ്പോകയും ചെയ്തു. പാങ്ങോടിക്കുട്ടി അന്തഃകരണവിവാഹമെല്ലാം മുമ്പുതന്നെ കഴിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നിലും ലണ്ടൻട്രൈംസും ഫോറംകുടുംകൊണ്ടു ഇന്നും കാലം കഴിക്കുന്നു. പാങ്ങോടമാരാറ് വക്കീലിന്റെ സ്വഭാവം ഇന്നുപ്രകാരമാണെന്നു ഇതാവശ്യം ആർക്കും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിയാത്തതിനാൽ എന്തെല്ലാമാണ് മനസ്സുകൊണ്ട് നിശ്ചയിച്ച് ഉറച്ചിരിക്കുന്നത് എന്നു തിരിച്ചുപറയാൻ അസാധ്യമാണ്. പണ്ടുശ്ശേമനവൻ തന്റെ ഭാര്യയെ തറവാട്ടിലേക്കു കൂട്ടിക്കൊണ്ടു വന്നതിനു ശേ

യും അവിടെ തന്നെ സ്ഥിരമായി താമസിക്കേണമെന്നു അമ്മാളും അമ്മുക്കുട്ടിയും നിബ്ബന്ധിക്കയാൽ അപ്രകാരം വാങ്ങുവരുന്നു. ദമ്പതിമാരുടെ ഭാഗ്യത്തിനേകംകൊണ്ടു രാഹുലകേതുക്കളെപ്പോലെ രണ്ടു കുട്ടികൾ ഉണ്ടായി ഭവനം സ്വദേശം അലങ്കരിക്കുന്നുണ്ട്. അമ്മാളുവിന്നും അമ്മുക്കുട്ടിക്കും അവർക്കു അനുരൂപനായ ഭർത്താക്കന്മാർ ഉണ്ടായതിനാൽ അവരും സുഖമായിരിക്കുന്നു.

എന്റെ പ്രിയമേറിയ വായനക്കാരെ! നിങ്ങളോടകുമാത്രം പറഞ്ഞു ഈ പുസ്തകം ഞാൻ ഇപ്പോൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു. നമ്മുടെ സ്ത്രീകളെ ഇംഗ്ലീഷു പഠിപ്പിച്ചാൽ പഠത്തോടിക്കൂട്ടിയെപ്പോലെ അധികപ്രസംഗികൾ ആകുമെന്നോ ഇപ്പോൾ ഉള്ള ചെറുപ്പക്കാരായ ഇംഗ്ലീഷുകാർ പഠത്തോടന്മാരെപ്പോലെ അവ്യവസ്ഥിതചിത്തന്മാരെന്നോ ഞാൻ സിദ്ധാന്തിക്കുന്നില്ല. നമ്മുടെ സ്ത്രീകൾക്കു ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ചതുകൊണ്ടുമാത്രം യോഗ്യത സദ്ധിക്കുന്നതല്ല. അതുപ്രകാരംതന്നെ ഇംഗ്ലീഷ് സംസാരിപ്പാൻ അറിയാത്തതിനാൽ യോഗ്യത പോകുന്നതും അല്ല. അവരുടെ യോഗ്യതയും മാനുഷതയും എല്ലാം നടപ്പുജ്ഞത്തിലും സ്വഭാവഗുണത്തിലും ആണ് നിലനിൽക്കുന്നത്. അതുപോലെതന്നെ ഇംഗ്ലീഷുപഠിച്ച് ബി. എ. ബി. എൽ. ജയിച്ചതുകൊണ്ടു മാത്രം പുരുഷന്മാരെപ്പോലെ അവശ്യമില്ല. ഇംഗ്ലീഷിന്റെ ഗന്ധം കൂടി ഇല്ലാത്തവർ വളരെ കർമ്മവും ലോകതയും രസികതയും ഉള്ളവരായി

കാണാം. പഠിച്ച് പരീക്ഷയെഴുതിച്ചവർ ശുദ്ധമെ അധികപ്രസംഗികളായും വിശ്വീകളായും കാണാം. പുരുഷന്റെ യോഗ്യതയെ പരീക്ഷിക്കുന്നതിൽ മാത്രം നിവൃത്തിയാൽ പാടുള്ളതല്ല. അതു അവന്റെ സഭാസ്ഥികളെക്കൊണ്ടാണ് അറിയേണ്ടത്. അതുകൊണ്ടു ഇംഗ്ലീഷു അറിയത്തക്കതിനാൽ ഭാര്യ ഗുണവതി അല്ലെങ്കിൽ വലിയ പത്രക്കുകൾ ഉള്ളതുകൊണ്ടു ഭർത്താവു അനുരൂപനെ നോക്കി ഭരിച്ച് രണ്ടുകൂടും അബദ്ധത്തിൽ ചാടി ഈ പുസ്തകത്തിലെ നായികാനായകന്മാരെപ്പോലെ ആവരുത്തുന്നു മാത്രമെ ഞാൻ പറയുന്നുള്ളൂ.

“കലംപ്രായം രൂപം ധനമറിവു ശീലം തന്നെ ബലം
ഗുണവേഷപര്യായേ സ്ത്രീപുരുഷരഥമേതരമിച്ഛവരണം
ഇവകൊന്നും ചോരത്തവരുടെ വിവാഹത്തിനു ചൊര
മനഃക്ലേശമോ നഷ്ടമധനവിനാശങ്ങൾ ബഹുധാ.”

ആഖ്യാനിക അല്ലെങ്കിൽ നോവൽ.

വിചാരങ്ങളുടെ ദരിദ്രതയും ധനവാദങ്ങളുടെ പാ
ണ്ഡിത്യവും പ്രസിദ്ധമാണെങ്കിലും, കൊടുങ്ങല്ലൂർ, കോ
ട്ടയം, കടത്തനാട്ടു മുതലായ രാജ്യങ്ങളിലെ രാജാക്കന്മാർ
പണ്ടു പണ്ടു മറ്റൊരു വിചാരമോയിരുന്നു. സാമാ
ന്യം ശ്ലോകാർത്ഥമുള്ള പരദേശികൾ നമ്മുടെ നാട്ടിൽവ
ന്ന് ഭാരതത്തിലേക്കു വന്നപ്പോൾ അനവധി പണവും
പാരിവർത്തനങ്ങളുണ്ടാകുന്ന പതിവ് പണ്ടും ലോകവേദ
വും കറുത്തുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇതു നല്ലൊരു തരമാണെന്നു
കരുതി ആദ്യം ലോകവ്യക്തിത്വത്തിലുള്ള ഒരു ശാസ്ത്രീയ
ബോധത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ട മലയാളത്തിലെ ഒരു രാജാ
വിന്റെ അടുക്കൽ വന്നു. പണ്ഡിതസംഘം ആ രാജാ
വിന്നു വളരെ സന്തോഷമുണ്ടാക്കിയിരുന്നു. തന്റെ വ
ലിയ പണപാരിയായ് മറ്റൊരു കവിയാണെന്നൊക്കെ
പറഞ്ഞുനടക്കുന്ന ഈ ശാസ്ത്രീ കോവിലകത്തു എത്തി
യതു ഒരു രാത്രിയിലാണ്. അക്കാലമായതുകൊണ്ടു അ
ന്നു രാജാവിനെ കണ്ട് സംസാരിപ്പാനെന്നും താമ
സിച്ചു.

പിറ്റേന്നുതന്നെ പ്രകാശത്തിന്നെഴുന്നീറ്റു കാലം മു
ഖവും കഴുകി കളിച്ച് വേഷംകെട്ടി, നനച്ചുനനച്ച സ്വ
ന്തെയുള്ള നിറം കേവലം മറ്റൊരു പഴുപ്പുവണ്ണമായിട്ടുള്ള ഒരു

ത സോമൻകൊണ്ടു പഞ്ചഗുരും വെച്ചുതേത്, സർവ്വം
 ഗം ഭുജ്യം പൃശി കഴുത്തിൽ തുറന്നുമാലയും ധരിച്ച്
 തോളിൽ ഭാണ്ഡവും എടുത്തെ കയ്യിൽ വിശരിയുമാനി
 അവസ്ഥയിൽ പൂമുഖത്തു ചെന്നിരുന്നു. രാജാവു പത്നി
 വുപേരലെ ആസ്ഥാനമണ്ഡപത്തിൽ എഴുന്നള്ളിയിരു
 ന്നപ്പോൾ ശാസ്ത്രി വേഗത്തിൽ എഴുന്നീറ്റു 'ഭോ! ഭോ!
 മഹാരാജ!' എന്നു ഉച്ചത്തിൽ വിളിച്ചുകൊണ്ട്,
 യം പാലയസി പാലയസി യം യം പാലയസിധർമ്മം
 ധർമ്മം പാലയസി യം യം പാലയസിധർമ്മം
 പാലയസിധർമ്മം ധർമ്മം പാലയസി പാലയസി
 ധർമ്മം തപം തപം ധർമ്മം പാലയസി പാലയസി ധർമ്മം തപം
 ധർമ്മം തപം തപം ധർമ്മം ധർമ്മം യുതപാ യുതപാ
 തപം ധർമ്മം ധർമ്മം തപം യുതപാ തപം യുതപാ യുതപാ
 തപം തപം യുതപാ ച ച യുതപാ തപം തപം യുതപാ
 ച യുതപാ ച ച യുതപാ യുതപാ ച നിയമേന
 നിയമേന ച യുതപാ യുതപാ ച നിയമേന
 ച നിയമേന നിയമേന ച ച നിയമേന
 ച ച നിയമേന ച ച നിയമേന ച
 നിയമേന ച ച നിയമേന നിയമേന ച ചേനിച
 സവൈ വൈ സ സവൈ രാഘവ ശാർദ്ദൂല
 രാഘവശാർദ്ദൂല വൈസസവൈ രാഘവശാർദ്ദൂല
 വൈരാഘവ ശാർദ്ദൂല രാഘവശാർദ്ദൂല
 വൈവൈരാഘവശാർദ്ദൂലധർമ്മം
 ധർമ്മം രാഘവശാർദ്ദൂല വൈവൈ രാഘവശാർദ്ദൂല ധർമ്മം

രാഘവശാർദ്ദൂലധർമ്മോധർമ്മ രാഘവശാർദ്ദൂല
 രാഘവശാർദ്ദൂലധർമ്മസ്തപം തപം ധർമ്മരാഘവശാർദ്ദൂല
 രാഘവശാർദ്ദൂലധർമ്മസ്തപം ധർമ്മസ്തപം തപം
 ധർമ്മോധർമ്മസ്തപമദ്വൈതപം ധർമ്മോധർമ്മസ്തപ
 മഹിതപമദ്വൈതപം തപമഹിരക്ഷതു
 രക്ഷതപമഹിതപം തപമഹിരക്ഷതു
 അഹിരക്ഷതു രക്ഷതപമഹിരക്ഷതു
 രക്ഷതപതിരക്ഷതു.

എന്നിങ്ങിനെ ശ്ലോകം വിടത്തെ പടക്കം പൊട്ടി
 കോപംപോലെ ചടപട ചടപട എന്ന് പൊടിപാറി ചൊ
 ല്ലി ആശീർവാദം ചെയ്ത് സാവധാനത്തിൽ വീശിയും
 കൊണ്ടു വലിയ മഹാമഹോപാധ്യായന്റെ നിലയിൽ
 അവിടെത്തന്നെ ഇരുന്നു. ഇത്രയും കേട്ടപ്പോഴേക്കു നാലു
 പുറത്തും നിന്നിരുന്നവർ ഇദ്ദേഹം സാമാന്യത്തിലധി
 കം ഒരു വിശിഷ്ടൻ തന്നെയാണെന്നു ധരിച്ചുവശായി.
 ഈ പകിട്ടുകൊണ്ടൊന്നും രാജാവു ലവലേശം കുലുങ്ങി
 യില്ല. ശ്ലോകം കേട്ടപ്പോൾ തന്നെ രാമായണത്തിലൊ
 മറ്റൊരു ഉള്ള ഒരു ശ്ലോകം ഈ മട്ടിൽ ചൊല്ലിയതാ
 ണെന്നു അദ്ദേഹത്തിന്നു മനസ്സിലായിക്കഴിഞ്ഞു. എങ്കി
 ലും പട്ടയുടെ വിശ്വസ്ഥിതപം എത്രമേലുണ്ടെന്നറിയേണ
 മെന്നു വിചാരിച്ച് തല്ലുറലം ഒന്നും മിണ്ടാതെ ഘന
 ത്തിലിരുന്നു. രാജാവ് ഒരു വകനാണ്, വ്യത്യാസത്തിനു
 ടെ ഗസംപോലുചില്ല, ഇദ്ദേഹത്തിനെ എടുപ്പത്തിൽ
 തോല്പിക്കുമെന്നു ശാസ്ത്രീയും കരുതി. കുറെ നേരം കഴി

ത്തപ്പോൾ അദ്ദേഹം മുന്പേതന്നെ ഭരണത്തിൽ എഴുതികൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ള ശ്ലോകം "തിരുമുൽകാഴ്ചയായി രാജസന്നിധിയിൽ വെച്ചു. രാജാവു അതെടുത്തു നോക്കിയപ്പോൾ നൈഷധത്തിലെങ്ങാൻ ഉള്ളതാണെന്നു ക്ഷണത്തിൽ മനസ്സിലാക്കി. ഈ വക ആളുകൾ അത്ര അധികമൊന്നും വായിച്ചിരിക്കുകയില്ലെന്നാണ് പട്ടം ഉയർത്തി. കവനം വളരെ വിശേഷമായിരിക്കുന്നു എന്നും പറഞ്ഞു പട്ടശെഴുതിയ ശ്ലോകത്തിന്നു താഴെ, മരയാമപഥമാതികവിഃ, പദമേകംപാദമേകമുപാസകലനിബന്ധനമന്ത്രേ, സാമസകന്ത്രേനമസ്തുഭ്യം. എന്നും എഴുതി രാജ അങ്ങട്ടുതന്നെ മടക്കിക്കൊടുത്തു അതു വായിച്ചപ്പോൾ പട്ടം ക്രമത്തിലധികം വഷളായി എന്നു വിശേഷിച്ച് പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. കേവലം ഈ വിധമല്ലെങ്കിലും ഏകദേശം ഈ മട്ടിലുള്ള വിഭാഗങ്ങൾ ഇപ്പോഴും ധാരാളമുണ്ടെന്നു നമുക്കു ഇയ്യടെയിലും ഉദ്ധരണമായി. വക്കീൽ അപ്പനെടുങ്ങാടി അവർകൾ ഉണ്ടാക്കിയ "കുന്ദലതാ" എന്ന നോവൽ സാമാന്യം നന്നായിരിക്കുന്നു എങ്കിലും അതിനെ കൊണ്ടാടുവാനും പ്രശംസിക്കുവാനും അതും ഇല്ലാതിരുന്നതിനാൽ ദുർല്ലഭം ചിലക്കു അതു വാങ്ങി വായിച്ചു മസിപ്പാൻ ഇടയായിട്ടുള്ള, "ഇന്ദുലേഖാ" എന്ന പുസ്തകം ബഹുമാനിക്കണം അതിസമർത്ഥമാണെന്നു മുന്പേതന്നെ പ്രസിദ്ധിച്ചുള്ള ഒരാൾ എഴുതിയുണ്ടാക്കിയതാണെന്നു അറിഞ്ഞപ്പോൾ അതെല്ലാവരും വായിക്കേണ്ടതിനുള്ള ഭൂമി ക

ലശലായി എന്നുമാത്രമല്ല ആ പുസ്തകം വായിച്ചിട്ടുള്ളവർക്കൊക്കെ അസാമാന്യമായ സന്തോഷവും മനസ്സും ഉണ്ടാവുക നിമിത്തം ഇനിയും ഈ വിധം പുസ്തകം എഴുതി ഉണ്ടാക്കിയാൽ നന്നായിരുന്നു എന്നുള്ള വിചാരം മിക്ക ജനങ്ങൾക്കുമുണ്ടായി.

അതിൽവിന്നെ നോവൽ വായിക്കാനുള്ള ഭ്രമം കലശലായതുപോലെ, ചിലർ അതെഴുതുന്നവരുള്ള ഭ്രമവും വർദ്ധിച്ചു. നോവൽ എഴുതി ഉണ്ടാക്കുന്നത്, എളുപ്പത്തിലാലുള്ള ഒരു പ്രവൃത്തിയുടെ കൂട്ടത്തിലാണ് ചിലർ കരുതിയിരുന്നത്. കുറെ ശ്ലോകമോ പാട്ടോ ഉണ്ടാക്കുന്ന മെങ്കിൽ വളരെയെല്ലാം ബുദ്ധിമുട്ടാണ്. പ്രാസം, വൃത്തം, എന്നിവയെ പലതുകൊണ്ടും ഉപദ്രവം തന്നെ. മരോതിനു ആവക യാതൊരു തടസ്സവുമില്ല. നാം തമ്മിൽ ഓരോന്നു സംസാരിക്കുന്ന മാതിരിയിൽ കുറെ എഴുതിക്കൂട്ടിയാൽ ഒരു നോവൽ ആയി. ശൃംഗാരവിഷയമായ ചില ശ്ലോകങ്ങളും, വേദകാലത്ത് മുന്പെയ്ത വിപരമ്പാർ ശ്ലോകരൂപേണ ഓരോന്നിനെപ്പറ്റി വർണ്ണിച്ചത്, നേരെ പകർത്തുന്നതു കേവലം മദ്ധ്യമമാണെന്നു തോന്നുന്ന ഭാഗം, ആവക ശ്ലോകങ്ങളുടെ അന്ധതാർത്ഥത്തിൽ ചിലതു കൂട്ടിയും കിഴിച്ചും അല്പം ചില ഭേദഗതികൾ ചെയ്ത് എടുക്കയുടെ പൊടിപ്പും തൊണ്ടലും ചേർത്തുക്കൊണ്ടു.

ഇതുവരെ കണ്ടെത്താതെക്കൊണ്ടു, നോവലിൽ പഴയൊല്ലുണ്ടാവുന്നതത്ര വിരേഷമാണെന്നു ഉദ്ധരിക്കേ

ബീവന്നിരിക്കുന്നു. സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കുന്നതിൽ പങ്കാൽക്കൂടെ. ചിലർ അതു അധികം പാടില്ലെന്നാണ് അഭിപ്രായം. മറ്റു ചിലർ അപ്പുറുപടങ്ങളിൽ വർഷിക്കുന്നതാണ് സാമന്തമെന്നാണ്. നോവലിൽ ഒന്നാമതു വേണ്ടതു പരിഹാസമാണെന്നു തോന്നിപ്പോകുന്നു! വേറെ രസങ്ങളൊന്നും ഇല്ലെങ്കിലും തരക്കടലില്ല, കുറെ നോവലോക്കണമെന്നു വളരെ വിശേഷമായി എന്നാണ്! നായികനായകന്മാരായി രണ്ടാളെ കൂടാതെ കഴിക്കുന്നില്ലെന്നു വെച്ചിട്ടുണ്ട്. പക്ഷെ അവർ കഥകളിൽ പരയുപോലെ “ആദ്യവസാനം” ഒന്നും വേണമെന്നില്ല. ഏതെങ്കിലും വിധത്തിൽ പുസ്തകം കുറെ വലിപ്പത്തിലായിരിക്കണം. അദ്ധ്യായം ഏറ്റവും പണിക്കെടുപ്പമുണ്ട്. അത് അധികമാക്കുവാൻ നാം വിചാരിക്കുന്നത്ര ബുദ്ധിമുട്ടില്ല.

“കൊളത്തിൽ പോയതും നീക്കംലിയെ കണ്ടതും” ഒന്നാമദ്ധ്യായം. “കൊളത്തിൽ” രണ്ടാമദ്ധ്യായം. “നമ്പൂരിയുടെ വിസ്തൃതിയും ചങ്ങനെ ചെണ്ട കൊട്ടിച്ചതും” മൂന്ന്. നാലാമത്തേത് “കൊളത്തിൽ”. അഞ്ചാമത്തേതു “മകൾ തിരന്നതും മരുമകൻ വന്നിരുന്നതും”. “കൊടുങ്ങല്ലൂർ ഭരണി” ആറാമദ്ധ്യായം. “തെക്കു ഉണക്കിയതും രസക്കയറ്റ് മുറിഞ്ഞതും” ഏഴ്. എട്ടാമദ്ധ്യായത്തിൽ “പാടേ അടിയുടെ പരിഭവവും പണ്ടൻ പരിഭവവും”. “പണ്ടൻ പാടേ അടിയുടെ പരിഭവവും” ഒമ്പതാമദ്ധ്യായം കഴിഞ്ഞു. ഇങ്ങനെ ആദ്യവസാനം

ലെ വർദ്ധിച്ചിരിക്കാം. അല്പം മനസ്സുവെച്ചാൽ ഈ അദ്ധ്യായങ്ങൾ തമ്മിൽ കരുവിയം ഘടിപ്പിച്ചാണു സാധിക്കുന്നതാണ്. അവസാനം പാഠങ്ങൾക്കു ചങ്ങനും പങ്ങനും സംബന്ധം അന്വേഷിച്ചു, പങ്ങൻ കാര്യം പറിച്ചു എന്നും വാണു. അതിൽ അവർക്കു ചാപ്പനെന്നും ചീത്തവെന്നും പേരായി രണ്ടു മക്കൾ ഉണ്ടായി എന്നും അവരെല്ലാവരും “ആയുരാരോഗ്യാദി സമ്പൽക്കേൾക്കുമാരികളോടുകൂടി ചിരകാലം ജീവിച്ചിരുന്നു” എന്നുംകൂടി ഉണ്ടായാൽ വളരെ വെടിപ്പായി. കഥയും കഴിഞ്ഞു. ആകപ്പാടെ ഒരു നോവലും ആയി. പുസ്തകത്തിന്നു “പാഠങ്ങൾക്കീവരിണയം” എന്ന പേരും ഇട്ടുകൊണ്ടു കാർത്തികൻ എത്ര എഴുപ്പം. ഈ വിദ്യ ഇതുവരെ ആരും കണ്ടുപിടിച്ചില്ലല്ലോ കഷ്ടം!

കേരള അദ്ധ്യായങ്ങൾ തമ്മിൽ അധികമായ സംബന്ധം ഒന്നും അഭവതെന്നാണ് വെച്ചിട്ടുള്ളത്! എന്നു തന്നെയല്ല എല്ലാ അദ്ധ്യായങ്ങളുടേയും തലവചകം വായിച്ചുനോക്കിയാൽ ലേശംപോലും അങ്ങമിങ്ങും സംബന്ധം ഇല്ലാതെ ശുദ്ധ പിറാട്ട്കാരൻ സംസാരിക്കും പോലെ ഇരിക്കണം. ഒരു വായിച്ചു കഴിയുമ്പോഴെക്കു മറേറതു വായിക്കേണ്ടതിനുള്ള ഭ്രമം ഉണ്ടാവുന്നത് അത്ര ഭംഗിയല്ലെന്നാണ് ഈ വക വിദഗ്ദ്ധന്മാരുടെ വിചാരമെങ്കിൽ ഈ ഒരു ദോഷം ഇന്ദുലേഖയിൽ ധാരാളം ഉണ്ടെന്നു സമ്മതിച്ചു കഴിയും. അതിൽ രാദ്ധ്യായം കഴിയുമ്പോഴെക്കു മറേറതിലെ വിവരം അറിയേണ്ട

തിനുള്ള ഗുതി കലശലാവുന്നു. ഇങ്ങിനെ അവസാനം വരെ ബഹുമാന്യത്തിൽ കൂട്ടിച്ചേർത്തു കൊണ്ടുപോയിട്ടുണ്ട്. മലയാളഭാഷയിൽ ഗദ്യരീതിയിൽ പുസ്തകങ്ങൾ അധികമില്ലാത്തതുകൊണ്ടു വല്ലതും എഴുതിക്കൂട്ടിയാൽ എളുപ്പത്തിൽ ഒരു ചേരു സമ്പാദിക്കാമെന്നല്ല, അത്രമാത്രം വല്ലതും ആദായം കിട്ടുവാനും മതി എന്നു വിചാരിച്ചു നാളെ മുതൽ ചെട്ടിവിളക്കുമാർകൂടി “അളകാപുരി അളകാപുരി എന്നൊരു പട്ടണം, അളകേശ്വരൻ അളകേശ്വരൻ എന്നൊരു രാജാവ്, ഭട്ടി ഭട്ടി എന്നൊരു മന്ത്രി, അവർക്കു അതികോമളനാരായി രണ്ടു പുത്രന്മാരും, അങ്ങിനെ രാജകുമാരനും മന്ത്രികുമാരനും വളരെ സ്നേഹമായിട്ടിരിക്കുന്ന സമയം” എന്നിങ്ങിനെ അവനവന്റെ സരസ്വതീപ്രസാദംപോലെ വല്ലതും എഴുതി കഥ നാലഞ്ചായി ഭാഗിച്ചു ഏടയെടെ അസംബന്ധമായി വേറെ കാരണവും വണ്ണിച്ചു കണ്ടു അദ്ധ്യായങ്ങളാക്കി നോവൽ എഴുതാൻ തുടങ്ങും. കറേക്കലം കഴിയുമ്പോൾ ജനങ്ങൾക്കു് ഈ വക കൃതിയിൽ വിരക്തി ഉണ്ടാകുമെന്നുതന്നെയല്ല, യഥാർത്ഥത്തിൽ യോഗ്യനായിട്ടുള്ളവർക്കു് മേലിൽ നോവൽ എഴുതാൻതന്നെ വളരെ മടിയും ഉണ്ടാകും.

കാലപ്പഴക്കത്തിൽ ഗുണമുള്ളതും ഇല്ലാത്തതും ഏതാണെന്നു എല്ലാവർക്കും അറിയാറാവും എന്നുള്ളതിന്നു താതൊരാക്കുപവുമില്ല. ഗുണമില്ലാത്തതു്, അതുണ്ടാത്തതുപോലെത്തന്നെ ക്ഷണത്തിൽ നശിച്ചുപോകുന്നതാ

ണ്. ഭാട്ടംതുളുൽ ആദ്യം ഉണ്ടാക്കിയതു കഞ്ചൻനമ്പ്രമാണ്. ആ രീതിയിൽ ബഹുജനങ്ങൾ ഇന്നും കവിത ഉണ്ടാക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിൽ ഏതു ദൃഷ്ടഭേദമുള്ള ആ മഹാന്റെ കവിതയോടു സദൃശീകരിപ്പാൻ എന്നു നമുക്കു അറിഞ്ഞുകൂടെ? മയൂരസന്ദേശത്തിനുശേഷം ഏതുയത്ര സന്ദേശമുണ്ടായി. ഒന്നുപോലും ബാക്കിയില്ല. അതുകൊണ്ടു കവിത ഉണ്ടാക്കുന്നതിന്നു വിരോധമില്ല.

പക്ഷെ ഗുണഭോഷനിരൂപണം ചെയ്യാൻ തക്ക സാമർത്ഥ്യമുള്ളവർ നല്ലത് ഏതാണ്, ചീത്ത ഏതാണ് എന്നു ജനങ്ങൾക്കു പറഞ്ഞുകൊടുക്കണം. അതല്ലാതെ “അദ്ദേഹം ഉണ്ടാക്കിയ നോവലും വിശേഷം, ഇദ്ദേഹമുണ്ടാക്കിയതും നന്നായിരിക്കുന്നു. അപ്പം ചില ദൃഷ്ട്യങ്ങൾ ഉണ്ടാവുന്നത് അസാധാരണയല്ലെങ്കിലും പുസ്തകം ആകട്ടാടെ വിശേഷമായിരിക്കുന്നു. കഥയിൽ അനുംഭാവ്യങ്ങളായ ചില സംഗതികളുണ്ടെന്നുവരികിലും വാചകത്തിന്നു വളരെ പുഷ്പിയുണ്ട്.” എന്നൊക്കെ അങ്ങമിങ്ങും തൊടാത്ത വിധത്തിൽ വഴക്കി വഴക്കി ഒരഭിപ്രായം പറയുന്നതുകൊണ്ടു യാതൊരു സാധ്യവുമില്ല. ഓരോന്നിന് ഇന്നിന്ന ഗുണമുണ്ട്, ഇന്നിന്ന ദോഷമുണ്ട് എന്നു വിധം തിരിച്ചു പറയാതിരുന്നാൽ യോഗ്യന്മാരായ ഗ്രന്ഥകർത്താക്കൾക്ക് ആയതു വലുതായ വൈമനസ്യത്തിന്നു കാരണമായിത്തീരുന്നതാണ്.

നോവൽ ഉണ്ടാകാനായി പ്രത്യേകിച്ച സമർത്ഥമായ ഒരു വാസനയും, മനുഷ്യരുടേയും ലോകത്തിലുള്ള അനേകവിധ സാധനങ്ങളുടേയും ഗുണദോഷവേഷ്ടകളെ എത്രയും സൂക്ഷ്മമായും കൃത്യമായും അറിയേണ്ടതിനുള്ള ശക്തിയോ സ്വതസ്സിദ്ധമായ രസികതയോ സ്വഭാവോക്തിക്കനുസരിച്ച സംഭവങ്ങളായ സംഗതികളെപ്പറ്റി സരസമായും സർവ്വമായും ഏഴുതാനുള്ള വിശേഷസാമർത്ഥ്യമോ യാതൊന്നും ഇല്ലാതെ സാമാന്യ ഏഴുതാനും വായിക്കാനും അറിയുന്നവർക്കെല്ലാം 'ഒരോ പുതിയകഥ' എഴുതാമെന്നാണ് വെച്ചിട്ടുള്ളത്! ഈ വക ഏളകൾ ഒരു നോവലിന്റെ ഉദ്ദേശം എന്നതാണെന്നു മനസ്സിലാക്കിയിട്ടുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

സാധാരണയായ് മനുഷ്യക്ക് അറിവു പഠിപ്പും കൊടുക്കുന്ന ഗ്രന്ഥങ്ങൾ മനസ്സിനെ എല്ലാത്തോഴും വിനോദിപ്പിക്കുകയോ രസിപ്പിക്കുകയോ ചെയ്യുന്ന മാതിരിയിലല്ല. എന്നാൽ, 'നോവൽ' അതെ അറിവും പഠിപ്പും എല്ലാത്തോഴും മനസ്സിനെ വിനോദിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു കൊടുക്കുന്നതാണ്. ഇങ്ങിനെ ഏകകാലത്തിൽ തന്നെ മനസ്സിനെ വിനോദിപ്പിക്കുകയും നമുക്ക് അറിവു പഠിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യാത്ത ഒരു പുസ്തകത്തെ നോവൽ എന്നു പറഞ്ഞു കൂടുന്നതല്ല.

ഒരു നോവൽ വായിക്കുമ്പോൾ മനസ്സിന് അവ ചുമയായ ഒരാനന്ദവും സുഖവും ബുദ്ധിഗുണവും ഉണ്ടാകേണ്ടതാണ്. മനോഗുണത്തിനനുസൃതമായ കൃ

തൃപ്തത്വബോധത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നത്, ഇന്നതു ചെയ്യ
 നമെന്നും ഇന്നതു ചെയ്യരുതെന്നും സ്വഷ്ടമായി പറയു
 ന്നതുകൊണ്ടല്ല. കൃത്യംകൃത്യങ്ങളെ നമുക്കനുഭവസിദ്ധങ്ങളാ
 ക്കിത്തീർക്കുന്നതുകൊണ്ടാണ്. രാവണനെപ്പോലെയ
 ല്ല, രാമനെപ്പോലെയാണ് നാം പ്രവൃത്തിക്കേണ്ടത്, എ
 ന്നു പറഞ്ഞതുകൊണ്ടുമാത്രം നമുക്ക് അനുഭവം തോന്നു
 ന്നതല്ല. അനുഭവം തോന്നണമെങ്കിൽ രാമായണം വാ
 യിക്കുമ്പോൾ രാമന്റെ പ്രവൃത്തികൾക്കും വാക്കുകൾക്കും
 അനുരൂപമായും, രാമന്റെ പ്രവൃത്തികൾക്കും വാക്കുക
 ൾക്കും വിരോധമായും മനോവികാരങ്ങളുണ്ടാകണം.
 അങ്ങനെയുള്ള മനോവികാരങ്ങളുണ്ടാവണമെങ്കിൽ ക
 വിതയിൽ അതതു പ്രകൃതത്തിന്നനുരൂപമായ സ്തോഭം
 നല്ലവണ്ണം പുറപ്പെടണം. ഇങ്ങിനെ സ്തോഭം പുറ
 പെടുന്നതിനാണ് സാഹിത്യഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ രസമെന്നു
 പറയുന്നത്. ഒരു വാക്യത്തിനു വേറെ അനേകഗുണ
 ങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നാലും, രസശൂന്യമായാൽ അതിനു
 കാവ്യത്വമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂട. അലങ്കാരം, ഗുണം
 മുതലായതു കവിതയ്ക്കു വളരെ ആവശ്യമായിട്ടുള്ളതാ
 ണെങ്കിലും അവരിത്രംതന്നെല്ല. കവിതയ്ക്കു കൂടിയേകഴി
 യു എന്നു പറയത്തക്കതായിട്ടു രസം മാത്രമേ ഉള്ളൂ. “വാ
 ക്യം രസാത്മകം കാവ്യം” എന്നാണ് പറഞ്ഞിട്ടുള്ളത്.
 കാവ്യത്തിന്റെ ജീവനായതു രസമാണ്. ഒരു വാക്യം
 രസാത്മകമാണെങ്കിൽ ഗദ്യരൂപമായാലും അതിനെ
 കാവ്യമെന്നു പറയാം.

എതായാലും ഗദ്യരീതിയിൽ ഇവക ഉദ്ദേശത്തോടു കൂടിയ ഒരു ഗ്രന്ഥത്തിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് ഇംഗ്ലീഷ് നോവൽ മാതൃകയിൽ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു കഥയിൽ, അപൂർവ്വമാനാശകതിയെ കാണിക്കേണ്ടതിന്നു രസത്തുണ്ടായ ഉപമ, ഉൽപ്രേക്ഷ, അതിശയോക്തി മുതലായ അലങ്കാരങ്ങളിൽ വർദ്ധിക്കുന്നത് അത്ര രംഗിയാണെന്നു തോന്നുന്നില്ല. ഇങ്ങിനെയുള്ളതികളിൽ അലങ്കാരം അധികമായി പ്രയോഗിക്കുന്നത്, സ്പീകളുടെ ആഭരണങ്ങളായ കടകകണ്ഡലാദികൾ പൂർണ്ണനാർ അണിയുന്നതുപോലെ ആയിരിക്കും. അലങ്കാരപ്രധാനമായ കവിത വായിക്കുമ്പോൾ കവിതയുടെ, രസപ്രധാനമായിട്ടുള്ളതു വായിക്കുമ്പോൾ കവിതാവിഷയത്തെയുമാണ് നമുക്ക് ഓർമ്മയുണ്ടാകുന്നത്. അതുകൊണ്ട് ഒരു നോവലിന്റെ പ്രധാനോദ്ദേശത്തെ സംധിക്കുന്നതിന്റെ സംബന്ധിച്ചുടത്തോളം ഏതിനാണ് പ്രബലത അധികമുള്ളതെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഒരു നോവലിന്നു മുഖ്യമായിട്ടു വേണ്ടതു കഥയുടെ രചനാഭംഗിയാണ്. അതിന് അനുസരിച്ച് അതിലെ വാക്യങ്ങൾക്കു സ്വച്ഛതയും, സമമതയും, ശക്തിയും കൂടി വേണ്ടതാണ്.

കഥയ്ക്കു യഥാർത്ഥമായ ചമല്ലാരം വേണമെങ്കിൽ സാധാരണ സംഭവപ്രാവസ്ഥകൾകൊണ്ടുതന്നെ ഉണ്ടാകണം. “ഒരു കാക്ക ഏന്തോ ശബ്ദിച്ചതുകൊണ്ടു വരാൻപോകുന്ന കാര്യം മുഴുവൻ മനസ്സിലായി. മന്ത്രം

ജപിച്ചു മരിച്ച ആനയെ പിടിച്ചുകെട്ടി; മാരണം ചെയ്ത ശത്രുവെ കൊന്നു” എന്നൊക്കെ പഴയ പെണ്ണങ്ങൾ പറയുന്ന അസംഭവ്യസംഗതികളെ കഥയുടെ അംഗങ്ങളാക്കി കോടത്തും പറയരുത്. സംഭവ്യസംഗതികൾ ചേർന്നതുകൊണ്ടു യുക്തിയുക്തമായും രസകരമായും ഇരിക്കേണ്ടതാണ്. അതല്ലാതെ “ഒരു ചാപ്പൻ നായരുണ്ടായിരുന്നു; അയാൾക്കു ചീന്ത എന്നൊരു ഭാര്യയുണ്ടായിരുന്നു” എന്നും പറഞ്ഞാൽ, അവരുടെയിൽ ദിവസംപ്രതി നടന്നിരുന്ന കാര്യങ്ങളേയും ഉണ്ടായ സംഭാഷണങ്ങളേയും ഏഴുതിക്കൂട്ടുന്നതുകൊണ്ടു യാതൊരു ഫലവും ഉണ്ടെന്നു തോന്നുന്നില്ല.

ഇങ്ങിനെ ഏഴുതുന്നതിൽ സ്വഭാവോക്തി എന്ന അലങ്കാരം ഉണ്ടെന്നു ധരിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ ആയതു ശുദ്ധമേ തെറ്റാണു്. “ചാപ്പൻനായർ ചീന്തചോട്ട സംസാരിച്ചതു കിഴക്കോട്ടു നോക്കിനിന്നിട്ടാണു്. ചീന്ത തലമുടി അഴിച്ചിട്ടിരിക്കുന്നു. ചാപ്പൻനായരുടെ ചോളിൽ ഒരു തോത്തുമുണ്ടായിരുന്നു. സംസാരിച്ചുനിന്നിരുന്ന അറയിൽ ഒരു എണ്ണക്കുറിയും തൂക്കീട്ടുണ്ടായിരുന്നു” എന്നൊക്കെ പറഞ്ഞതുകൊണ്ടു സ്വഭാവോക്തൃലങ്കാരം ഉണ്ടാവുന്നതല്ല.

കഥ വായിക്കുമ്പോൾ അതു വായിക്കുന്നവന്റെ മനസ്സിനു പാല സ്തോഭങ്ങളും താനേതെന്നു മനിക്കുന്നു. കാരോടൊ ഘട്ടങ്ങൾ വായിക്കുമ്പോൾ ആഹ്ലാദം, അത്ഭുതം, കരുണ, വ്യസനം, ക്രോധം, ആശ്ചര്യം, മുത

ലായ അനേക മസങ്ങളെ ജനിപ്പിച്ചുകൊണ്ടു ഇരിക്കുന്നു. “ചാപ്പൻനായർ ചീരവിന്റെ മുഖത്തുനോക്കി ഒരു ചിരിച്ചു, ചീര ഒരു കരഞ്ഞു, കോരപ്പച്ചാൻ ഒരു പാമ്പിനെക്കണ്ടു പേടിച്ച്, കണ്ടാമനോൻ കള്ളനാറെ പിടിച്ചടിച്ച്” എന്നിങ്ങിനെ പെട്ടെന്ന് ശ്രീതയ്യരുടെ ചാണ്ടു വായനക്കാരുടെ മനസ്സിന്നു യാതൊരു സ്തോഭങ്ങളും ഉണ്ടാവുന്നതല്ല. ഒരു കഥ പറയുമ്പോൾ അതിൽ പറയുന്ന ആളുകളുടെ മേൽ വായനക്കാർ പ്രീതിയോ, സന്തോഷമോ, സന്താപമോ, വെറുപ്പോ, വിമുഖതയോ ഉണ്ടാക്കിത്തീർത്തിട്ടുവേണം, അവസ്ഥാനുസരണം ഓരോരുത്തർക്കു സംഭവിച്ച ഗുണദോഷങ്ങളെപ്പറ്റി പറയാൻ. എന്നാൽ മാത്രമേ വായിക്കുന്നവർക്കു അതതു സംഗതികൾക്കനുസരണമായ മസങ്ങൾ ഉണ്ടാവാൻ ഇടയുള്ളൂ.

നോവൽ എഴുതുന്നത് ഒരു വിഷയത്തെപ്പറ്റി ഒരു പ്രബന്ധം എഴുതുന്ന മാതിരി ആവരുത്. ഈ നാട്ടിലെ സ്ത്രീകളുടെ ചില പ്രത്യേക നടവടികൾ ചീത്തയായിട്ടുള്ളതാണെന്നു കാണിച്ച് ആ വക നടവടികളെ വിടീപ്പിക്കണമെന്നുള്ള ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി ഒരു നോവൽ എഴുതുന്നതായാൽ ആ നടവടിയുടെ സ്വഭാവത്തെ മുഴുവനും വർണ്ണിച്ച് ആയതു മറ്റൊരു ചീത്തയാണെന്നു ഒരു “ഉപദേശിയാൾ” പ്രസംഗിക്കുമ്പോലെ എഴുതുകയല്ല വേണ്ടത്. ആ നടവടിയുടെ സ്വഭാവത്തെ കഥാത്മകവേണ കൊണ്ടുവന്ന് അതു വളരെ വ്യക്തമായി

ട്ടുള്ളതാണെന്നു കമാറുവേണതന്നെ വായനക്കാരുടെ മനസ്സിന്നു ഫലിതം വരുത്തിക്കൊടുക്കുകയാണ് വേണ്ടത്. കഥകളി നന്നല്ല, വഷളായിട്ടുള്ളതാണെന്ന് ഒരു ഗ്രന്ഥകത്താവു പറവാൻ വിചാരിക്കുന്നു എങ്കിൽ, കഥകളിനിമിത്തം ഉണ്ടായ ദോഷത്തെ കഥാംഗമായി കാണിച്ചു വായനക്കാർക്കു ബോദ്ധ്യം വരുത്തുകയാണ് വേണ്ടത്. അതിന്നുപകരം കഥകളിയുടെ ഗുണദോഷത്തെപ്പറ്റി ഒരു പ്രസംഗമോ പ്രബന്ധമോ എഴുതുകയല്ല നല്ലത്.

ഗ്രന്ഥകത്താവിന്റെ ഉദ്ദേശപ്രകാരമുള്ള രസം ആയതു വായിക്കുന്നവന്നു കൂടി ഉണ്ടാക്കിത്തീക്കണം. എന്നാൽ മാത്രമേ ആ കഥയ്ക്കു രചനാഭംഗി ഉണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂടൂ. ഇതിനെപ്പറ്റി ദുഷ്കാന്തപ്പൂർവ്വം പറയുന്നതായാൽ വളരെ പരാധേന്ദിത്വം.

ഒരു കഥയിലെ സംഗതികൾ രണ്ടുവിധമായിട്ടാണ്. പ്രസ്താവസംഗതികൾ, അപ്രസ്താവസംഗതികൾ. ഈ രണ്ടു സംഗതികളും അവസ്ഥാനുസരണം തരം പോലെ കൊണ്ടുപോകുന്നതിലാണ് കഥാരചനയ്ക്കുള്ള ഭംഗി ഇരിക്കുന്നത്. “പരങ്ങോടിപരിണയം” എന്ന കഥയിൽ പരങ്ങോടിന്റെ ഭൃത്യൻ കോരപ്പച്ചാരുടെ കഥ പ്രസ്താവിച്ചുവന്നാൽ, ആ കഥയ്ക്കു ആവശ്യമുള്ളതേത്താളുകൾ പറയാവൂ. പരങ്ങോടിനെക്കുറിച്ചു പറഞ്ഞതുപോലെ കോരപ്പച്ചാരെക്കൊണ്ടും വിസ്തരിച്ചു പറയുന്നത് ആവശ്യമില്ല.

കഥാരചനയിൽ പിന്നൊന്നു സൂക്ഷിക്കേണ്ടതു, മനസ്സിന് അത്യാനന്ദം വെറുപ്പു തോന്നുന്നതായ വളരെ വിദ്യയായിട്ടുള്ള സംഗതികളെ ഭരേഭൂതം കാണിക്കാതിരിക്കേണ്ടതിനാണ്. നോവലിൽ ഭരതന്റെ പരിഹസിക്കേണ്ടിവരുന്നതായാൽ അതിൽ ഗ്രന്ഥകർത്താവിന് ഒരു സിദ്ധാന്തമോ അസൂയയോ ഉണ്ടെന്നു തോന്നാൻ തക്കവിധം എഴുതരുത്. ഇങ്ങിനെയുള്ള ഗുണങ്ങളോടുകൂടി മനസ്സിനെ വിനോദിപ്പിക്കാൻ തക്കവിധത്തിൽ വളരെ ഭംഗിയായി എഴുതിട്ടുള്ള ഒരു കഥയ്ക്കു രചനാഭംഗിയുണ്ടെന്നു പറയാം.

ഒരു വാക്യത്തിന്നു സ്പഷ്ടത ഉണ്ടെന്നു പറയണമെങ്കിൽ ആ വാക്യം ഒന്നാമത് ഒരു പ്രാവശ്യം വായിക്കുമ്പോൾതന്നെ, അതിന്റെ താല്പര്യം വായനക്കാരനു മനസ്സിലാവണം. താല്പര്യം മനസ്സിലാവാൻ രണ്ടാമത് ഒന്നുകൂടി വായിപ്പാൻ എടുവരുത്തരുത്. വാക്യത്തിന്റെ കൌതുകനിമിത്തം രണ്ടു പ്രാവശ്യമോ, നൂറു പ്രാവശ്യമോ വായിച്ചുവെട്ടു; അത് ഗ്രഹിക്കുന്നത് ഒരു പ്രാവശ്യം വായിക്കുന്നതുകൊണ്ടുതന്നെ ആവണം.

സമമത എന്നു പറഞ്ഞാൽ, പദങ്ങളും വാക്യങ്ങളും രചിപ്പിക്കുന്നതിൽ വിന്ന് ആ വാക്യത്തിന്നുണ്ടാവുന്ന ഒരു സ്ഥിരതയാണ്. ഇത്, എഴുത്തുനാൾക്കു ദൈവികമായി ഉണ്ടാകേണ്ട ഒരു ഗുണമാണ്. വളരെ സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചാലും, കേവലം പട്ടു

ഷയായി എഴുതിയാലും, എഴുതിയ വാക്യം വായിക്കുമ്പോൾ എഴുതിയവന്റെ ഉദ്ദേശം സഹൃദയഹൃദയംകൊണ്ടു തോന്നാൻ വായിക്കുന്നവനു മനസ്സിലായാൽ ആ വാക്യത്തിന്നു സരളത ഉണ്ടെന്നു പറയാം.

“മണ്ണു വണ്ടുകൾ തിരിച്ചിരിക്കാത്ത കൊണ്ടു വേണിയുടെ കുമ്പക്കൊണ്ടലിൽ ഇരിക്കുന്നതും തൊണ്ടി പ്പഴത്തിന്ന് ഇണ്ടൽ കൊടുക്കുന്ന ചുണ്ടും പണ്ടെ കണ്ടു കണ്ടു തണ്ടാർചൊന്നൻ നിമിത്തം ഉണ്ടായ ഇണ്ടലിനാൽ ഹൃദയം കണ്ടും കണ്ടുമായി വിണ്ടു ഞാൻ വലയുന്നു”. ഈ വാക്യം ചില രസികന്മാർ “ഒന്നാംതരം വാചകമാണെന്ന് പറയുക. എന്നാൽ “ണ്ട” എന്ന അക്ഷരം വളരെയുള്ള ഒരു ചണ്ടിവാക്യമാണിതെന്നുള്ളതു വാക്യത്തിന്റെ സരളത അറിയുന്ന ഏവനും ധ്വനത്തിൽ തോന്നുന്നതാണ്.

ഇതുപ്രകാരമെന്ന സംസ്കൃതപദങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചാൻ ആഗ്രഹമുള്ള ചിലർ, “ദിനമണികിരണങ്ങളായ കുടാലങ്ങളാൽ വിളിന്നമായ പങ്കജകൊരങ്ങളിൽനിന്നു മധുഗണങ്ങളെ മന്ദവായു അപഹരിച്ചുകൊണ്ടു ഗമിക്കുന്നതിനെ പ്രതിബദ്ധം ചെയ്തൊന്നൊ എന്നു തോന്നും, ഗ്രഥിതസുമരജുകുഞ്ജകന്മാരായ മദനവിളഭന്മാർ ചഞ്ചരീകൾക്കു അനുഭവിക്കുന്നതു കണ്ടാൽ” എന്നൊക്കെ എഴുതാറുണ്ട്. ഇതിന്നു എത്രത്തോളം സരളത ഉണ്ടെന്നു പറയുന്നവർക്കുതന്നെ തീർച്ചയാകട്ടെ.

ഒരു വാക്യം വായിച്ചാൽ അതിന്റെ അർത്ഥം അത്യന്തം തീക്ഷ്ണതയോടെ മനസ്സിൽ കടന്നു പ്രതിഫ

ലിച്ച് മനസ്സിനെ വിടാതെ എളുപ്പി ലയിപ്പിച്ച് ഏകീകരിപ്പിക്കുന്ന ഗുണത്തിന്നാകുന്നു ശക്തി എന്ന് പറയുന്നത്. ഏതെങ്കിലും ഒരു വസ്തുവിനെയോ ഒരു മനുഷ്യനെയോ വണ്ണിച്ചതു വായിച്ചാൽ, ആ വസ്തുവോ മനുഷ്യനോ ജീവന്റെ കണ്ണിൽ കാണുന്നതുപോലെ ഇരിക്കണം. സുന്ദരിയായ ഒരു യുവതിയുടെ സ്വരൂപത്തെയും സ്വഭാവത്തെയും വണ്ണിച്ചതു വായിച്ചാൽ, അതുപ്രകാരം ജീവിച്ചിരിക്കുന്ന ഒരു സ്ത്രീയെ കണ്ടാൽ ഉണ്ടാവാൻ എടുത്തു വികാരം വായനക്കാരനു തോന്നണം. ഇങ്ങിനെയുള്ള ആസക്തി ഉണ്ടാകുന്നതാണ് വാക്യത്തിന്റെ ശക്തി.

ഉൽകൃഷ്ടമായ ഒരു നോവലിന്റെ ഉദ്ദേശം ലോകത്തിൽ യഥാർത്ഥമായി നടന്നുവരുന്ന പല സംഗതികളേയും കഥാരൂപേണ മനസ്സിലാക്കി ജനങ്ങൾക്കു കൃത്യോദ്ദേശ്യവേദം ചെയ്തു ഗുണഭോജനമാനമുണ്ടാക്കുകയാണെങ്കിലും, അതുകൂടെ തല്പരമായ മനസ്സുവമാണെന്നു പ്രത്യേകം കാർമ്മിക്കേണ്ടതാണ്. ആതന്നെ ഉയർന്ന ഭാവങ്ങളുടെ കാര്യം പ്രയോഗങ്ങൾ ഉണ്ടായാൽ മാത്രമേ കഥാപാത്രങ്ങൾ ചാതുര്യമുണ്ടെന്നു പറഞ്ഞുകൂട്ടൂ. കഥയിലെ നായകനോ നായികക്കോ രണ്ടുപേർക്കുമോ അവരുടെ കാര്യനിർദ്ദിഷ്ട, അവരും വായിക്കുന്ന പല കാര്യവിചാരിക്കാത്തതായ പല പ്രതിബന്ധങ്ങളും ദുഃഖങ്ങളും അത്യാവസ്ഥകളും സംഭവിക്കുക, അതുകൂടിയിന്നു മോചനത്തിന് ഒടുവിൽ അതുപോലെത

ഒന്നു അവിതർക്കിതമായ മാർഗ്ഗമുണ്ടാവുക, കഥയിൽ നടന്നു എന്നു പറയുന്ന സംഗതികൾ അസംഭവ്യങ്ങളല്ലാതിരിക്കുക, ഇതുകളെക്കൊണ്ടും മറ്റുമാണ് കഥയ്ക്കു ചമൽക്കാരമുണ്ടാകുന്നത്.

ഇങ്ങിനെയൊക്കെ സമസമായും സമളമായും എഴുതുവാൻ പ്രത്യേകം ഒരു വാസനയും യോഗ്യന്മാരാൽ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടുള്ള അനവധി പുസ്തകങ്ങൾ വായിച്ചുണ്ടായ അറിവും എത്രയും ആവശ്യമായിട്ടുള്ളതാണെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

വേങ്ങയിൽ കുഞ്ഞുമാമൻ നായനാർ

൧൮൮൭

ഒരു ഐട പ്രഭുവിന്റെ ദിനസരി.

(വിദ്യാവിനോദിനിയിൽനിന്ന്.)

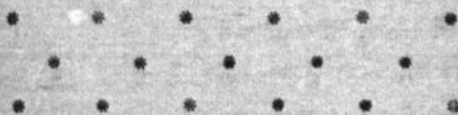
ഞാൻ ഒരു ദിവസം മാടഞ്ചേരി മൂപ്പിൽ എളുമാനനെ കാണുവാൻ പോയപ്പോൾ അദ്ദേഹം കൊണ്ടുപിടിച്ചു് എന്തോ എഴുതുകയായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്നു എഴുത്തുപണി ഒരു സാമാന്യമായ അദ്ധ്വാനമല്ലെന്നുള്ളതിൽ ഒരു നോട്ടംകൊണ്ടുതന്നെ ആർക്കും സ്പഷ്ടമാകുന്നതാണ്. തുവലിന്റെ ഗതി വളരെ സാവധാനമാ

നന്നത്തന്നെയല്ല, സർഗ്ഗതിയെപ്പോലെ വളഞ്ഞുപിരിഞ്ഞുകൊണ്ടുമായിരുന്നു. മുണ്ടുകൊണ്ടും നാവുകൊണ്ടും കാണിക്കുന്ന വികൃതികൾ കണ്ടാൽ ദേവതാഗോഷ്ഠിയാണോ എന്നു സംശയിച്ചുപോകും. തുവൽകൊണ്ട് ഓരോ അക്ഷരം ഏഴുതുമ്പോൾ അതു തലകൊണ്ടും ഏഴുതിക്കൊണ്ടിരിക്കും. ഇങ്ങിനെ ശ്രമപ്പെടുന്നതിനിടയ്ക്കാണ് ഞാൻ ചെന്നത്. ഏഴുതു കഴിയുന്നതുവരെ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. കഴിഞ്ഞപ്പോൾ ഏഴുതിയിരുന്ന നോട്ടുപുസ്തകം എനിക്കു നീട്ടിക്കാണിച്ച് “ഇതാ നോക്കൂ, വെള്ളക്കാരാ അന്നന്നു നടക്കുന്ന വിശേഷസംഗതികളെല്ലാം ഒരു ഡയറി പസ്തകത്തിൽ ഏഴുതാറുണ്ടെന്നു താൻ ഇന്നാളു പറഞ്ഞില്ലേ? നമുക്കും അങ്ങിനെ ഒരു പുസ്തകം വേണമെന്നു നിശ്ചയിച്ച് എടുത്തു ദിവസമായി ദിനസരി ഏഴുതി തുടങ്ങിട്ട്”, എന്നു പറഞ്ഞു പുസ്തകം എന്റെ കയ്യിൽ തന്നു; “താനൊരു ഇംഗ്ലീഷ്കാരനാണല്ലോ. ഇങ്ങിനെതന്നെയല്ലേ വെള്ളക്കാരും ഏഴുതാറ്”

ഞാൻ പുസ്തകം വാങ്ങി കുറച്ചു വായിച്ചപ്പോൾ പൊട്ടിച്ചിരിക്കാതെ കഴിച്ചുകൂട്ടിയത് എങ്ങിനെയെന്ന് ഈശ്വരൻ മാത്രം അറിയാം. ചിരിവന്നത് ഒരുവിധത്തിലടക്കി ഇങ്ങിനെ പറഞ്ഞു. “വെള്ളക്കാരും ഇങ്ങിനെതന്നെയാണ് ഡയറി ഏഴുതുന്നത്. ഇതു ശ്രമമായി ഏഴുതിയാൽ വളരെ നന്ന്. ഇവിടത്തെ കാലം കഴിഞ്ഞാൽ ഇതെല്ലാംകൂടി അച്ചടിപ്പാനും എപ്പാടുചെ

യുക്ത താക്കൂടില്ല. ജനങ്ങൾ ഇതിൽ രസിക്കാതിരിക്കുകയില്ല നിശ്ചയംതന്നെ. പിന്നെ ഇവിടത്തെ അനന്താവനാഷം ഇത്ര യോഗ്യനായ ഒരു കാരണവർ എങ്ങിനെയാണ് കാലയാപനം ചെയ്തതെന്നറിയേണ്ടതാണല്ലോ. എപ്പോഴൊക്കെ ഇവിടേക്ക് ഇങ്ങിനെ തോന്നിയത് വളരെ നന്നായി." ഇതു കേട്ടപ്പോൾ മൃഷ്ടിഭേഷ് ബഹു രസമായി. 'അങ്ങിനെ പറയൂ. കൃഷ്ണൻ ആൾ കേരളം തന്നെ. നമ്മുടെ അവസ്ഥയെല്ലാം കൃഷ്ണനെപ്പോലെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവർ ആരുമില്ല. നാം മരിച്ചതിന്റെ ശേഷം ഇതൊക്കെ അമൃടിപ്പിക്കേണ്ട ഭാരം കൃഷ്ണൻതന്നെ എല്ക്കണം."

തല്പോലം ഞാൻ അതും സമ്മതിച്ചു. ആ ഡയറിയിൽ അല്പം ഭാഗം താഴെ ചേർക്കുന്നത് എല്ലാവർക്കും ഒരുവിധം രസകരമാവാതെ ഇരിക്കുകയില്ലെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. നമ്മുടെ ഏടപ്രഭുക്കന്മാർ മിക്കവാറും കാലം കഴിച്ചുകൂട്ടുന്നതു എങ്ങിനെയാണെന്ന് ഇതിൽനിന്നു ഒരു വിധം ഉറപ്പിച്ചറിയാം

തുലാം 7-ാം-8-മണിക്ക് ഏഴനീറു. പല ദിനങ്ങളിൽ കാണുകയാൽ ഉറക്കം സുഖമായില്ല. മനമകൾ മഹാ വികൃതികളാണ്. എന്തോ ആഭിചാരം ചെയ്യുന്നുണ്ട്. നമ്മുടെ ജാതകം ഒരു ചരിത്രമായി

കുണം നല്ലൊരു മന്ത്രവാദിയെ വരുത്തി വല്ലതും ഒരു പ്രതിഫരം ചെയ്യിക്കണം.

8 മുതൽ 11 വരെ പല്ലാത്തപ്പ കൂട്ടി മുതലായതു കഴിച്ചു. ചതുർവിധമായി ഭക്ഷണം കഴിച്ചു. ഉണിന്നു അടി നല്ലവണ്ണം ഉണ്ടായി.

11 മുതൽ 4 വരെ ഉറങ്ങി. ഉറക്കം നല്ല സുഖമായി. മന്ത്രവാദിയെ വരുത്തണമെന്നു നിശ്ചയിച്ചു.

4 മുതൽ 7 വരെ തുപ്പൻനമ്പൂതിരിയും മാമൻനമ്പ്രാരുമായി വെടിപറഞ്ഞു. നമ്പൂതിരി സമ്മതമാണ്. നല്ലവണ്ണം സംസാരിക്കാം. നമുക്കു അദ്ദേഹത്തെ വളരെ വിശ്വാസവും ബോദ്ധ്യവുമാണ്. നമ്മെപ്പോലെ യോഗ്യനായിട്ട് ഈ ഭൂമിമലയാളത്തിൽ വേറെ ഒരു പ്രഭുവും ഇല്ലെന്നു ന്യായമായ യുക്തികൾണ്ടു നമ്മെ അദ്ദേഹം സമ്മതിപ്പിച്ചു.

8 മണിക്കു മുൻപെ ഉറങ്ങു കഴിച്ചു. ഉറങ്ങു സുഖമായില്ല. എങ്കിലും കാളൻ വിശേഷമായി. ചോററിൽ ഒരു കല്ലു കടിച്ചു. 10 മണിവരെ കട്ടിപ്പട്ടരെ ശകാരിച്ചു. പിന്നെ പോയി കിടന്നു.

8-ാം-ന- പതിവുപോലെ 8 മണിക്കു എഴുന്നീറ്റു. 11 മണിയോടുകൂടി കൂട്ടി ഭക്ഷണം മുതലായതു കഴിച്ചു. തേച്ചുകൂട്ടി ഉണ്ടായി. ഉണിന്നു അടി കറവായിരുന്നു. ഭീവനം പോരാഞ്ഞിട്ടാണ്.

11 മണിക്കു ഉറക്കമായി. തുപ്പൻനമ്പൂതിരിയും നമ്മുടെ നേതൃരം കുത്തിക്കൊളിയുംകൂടി വെടിപറഞ്ഞു.

പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്നതുകേട്ടു 8 മണിക്കു ഞെട്ടി ഉണന്നു. ഉറക്കം സുഖമായില്ല. രണ്ടുപേരെയും ഇഴാണ്ടുനാഴിക ശകാരിച്ചു. ഇന്നത്തെ മുറുക്കിന്റെ വട്ടം കേമമായി.

5 മണിക്കു കാര്യസ്ഥൻ ശങ്കുവന്നു കണക്കുകളെല്ലാം കേൾപ്പിച്ചു. ശങ്കു നല്ല സമയമാണെന്ന്. നമുക്കു വളരെ വിശ്വാസവുമാണെന്ന്. പാറപ്പറത്തു കോമൻ 1500 പാ നെല്ല് അച്ചപ്പാറത്തു ഈ കൊല്ലത്തിൽ 150 ആക്കിക്കൊടുക്കണമെന്നു ശങ്കു ബോധിപ്പിച്ചു. നമുക്കു ആദ്യം അതത്ര സമ്മതമായില്ല. പിന്നെ “വളരെ ദേവമാല, ഒരു സുന്നത്തിന്റെ വ്യത്യാസമേയുള്ളൂ” എന്നു ശങ്കു പറഞ്ഞപ്പോൾ നാം സമ്മതിച്ചു. ഒരു സുന്നമല്ലേ കുറച്ചിട്ടുള്ളൂ. കോമൻ ഗുരുതമുള്ളവനാണ്. രണ്ടു പഴുത്ത നീന്തുകൊല കൊണ്ടുവന്നു. നാളെ പഴുത്തുണ്ടാക്കാൻ ഏല്പിച്ചു.

9 മണിക്കു ഉണക്കുകഴിച്ചു ഉറക്കമായി. കുറെ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ കുഞ്ഞിക്കാളിയുടെ കൂക്കംവലികേട്ടു ഉണന്നു; ആ അസുത്തിനെ കുറെ ശകാരിച്ചു. പാവം കറഞ്ഞുതുടങ്ങി. അപ്പോൾ നമുക്കു ആർദ്രതാതാന്നി ആറു പാക്കു നിലം ചാത്തി കൊടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു സമധാനമാക്കി. പിന്നെ രാത്രി വിശേഷമൊന്നും ഉണ്ടായില്ല.

9-ാം-നു ഉണരാൻ 9 മണിയായി. ഒരു ജലദോഷത്തിന്റെ ശല്യംകൊണ്ടു കുളി ഉണ്ടായില്ല. ഉണറി

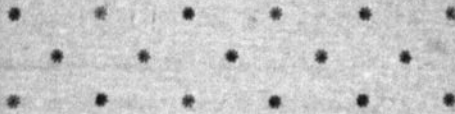
ന്നു രുചിയും കുറവായിരുന്നു. കുട്ടിപ്പട്ടമെ കുറച്ചുനേരം ശകാരിച്ചപ്പോഴേക്ക് ഉറക്കംവന്നു.

11 മണിക്ക് ഉറക്കം തുടങ്ങി മൂന്നുമണിയായപ്പോഴേക്ക് ഉണന്നു. കുഞ്ഞിക്കാളിക്കു നമ്മെ ഇഷ്ടമില്ലെന്നും തുപ്പൻനമ്പൂതിരിയിലാണ് അനുരാഗമെന്നും സ്വപ്നം കണ്ടു. നമുക്കു ശുശ്രൂഷ കലശലായി. നമ്പൂരി അസന്താനെന്നു നമുക്കു പണ്ടുത്തന്നെ ബോധ്യമുണ്ട്. നമ്മുടെ മരുമകനായിട്ടു കുറെ വിശ്വാസത്തിലാണ് അഹങ്കാരിയാണ്. അദ്ദേഹം ഇനിമേലിൽ മടങ്ങേരിപടിക്കകത്തു കടപ്പാൻ പാടില്ലെന്നു കല്പനകൊടുത്തു. കുഞ്ഞിക്കാളിക്കു തല്പരലം നിലം ചാത്തിക്കൊടുക്കില്ലെന്നും തീർച്ചയരക്കി. സന്ധ്യയാകുന്നതുവരെ അസന്താനം ശകാരിച്ചു.

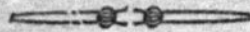
6 മണിക്ക് രാമൻ നമ്പ്യാരുവന്നു. നാം ചെമ്പ്തു് ഉചിതമായി എന്നും നമ്പൂരി വിശ്വാസയോഗ്യനല്ലെന്നും പറഞ്ഞു. രാമൻ ആൾ സമത്വനാണ്. ബുദ്ധിയുടെ ഗുണത്തിനു വിശേഷം ഉണ്ട്. കുഞ്ഞിക്കാളിയുടെ പേരിൽ കാരം ഒന്നുമില്ലെന്നാണ് രാമന്റെ പക്ഷം. ഈ സ്വപ്നം വരുത്തിക്കൂട്ടിയതൊക്കെ നമ്പൂരിയാണ്.

10-ാം- ഇന്ന് വിശേഷവിധിയായി ഒന്നുമില്ല. ഉച്ചക്ക് ഉറക്കം ഉണ്ടായില്ല. പാലക്കീഴിൽ കൃഷ്ണനെക്കൊണ്ട് ഒന്നു ചൊല്ലിയാടിച്ചു. വരുനാണ്ടിൽ കഥകളി നടത്താൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

1.1-00൯- ഇന്നധികവും കുഞ്ഞിക്കാളിയായിട്ടു വെടിപറഞ്ഞുതന്നെ കഴിഞ്ഞു. കുഞ്ഞിക്കാളിക്കു നമ്മുടെ പാലക്കീഴിൽ കൃഷ്ണനെ കണ്ടുകൂടാ. കൃഷ്ണൻ മരിക്കുന്നുണ്ട്. കുഞ്ഞിക്കാളിക്കു പച്ചക്കല്ലുവെച്ച ഒരു പതക്കം വാങ്ങാൻ തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

മാന്യവായനക്കാരേ! പോരെ? മതിയായില്ല. ഇങ്ങിനെ ഉഷണം ഉറക്കവും വെടിയും കുടിയും ശകാരവും മായിട്ടുതന്നെ കഴിയുന്നു.

National Library
Calcutta-27